Beogradske Novine

Izlaze: dnevno u jutro, ponedjeljkom poslije podne.

Pojedini brojevi: U Beogradu i u krajevima zaposjednutim od c. i kr. šta po cijeni od . . . 10 helera; U monarhiji . . . . . 12 helera

Mjesečna pretplata: U Beogradu i u krajevima zaposjednutim od c. i kr. šta za bojnu i etapnu pošta . . 2·50; U Beogradu sa dostavom u kuću . . . . 3·—; U monarhiji . . . . . 3·—; U inostranstvu . . . . . 4·50

Oglasi po cijeniku.

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83. Uprava i primanje pretplate Topličin venac broj 21. Telefon br. 25. Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38. Telefon broj 245.

Br. 120. BEOGRAD, nedjelja 5. maja 1918. Godina IV.

RADI PRAVOSLAVNIH USKRŠNJIH PRAZNIKA IZAĆIĆE NAREDNI BROJ „BEOGRADSKIH NOVINA“ U UTORAK 7. MAJA U 6 SATI U JUTRO NA DVIJE STRANICE.

RATNI IZVJESTAJI.

Izvještaj austro-ugarskog glavnog stožera

Kb. Beč, 4. maja.

Na jugozapadu trajno žilavna borbena djelatnost.

Načelnik glavnog stožera.

Izvještaj njemačkog vojnog vodjstva

Kb. Berlin, 4. maja.

Zapadno bojište:

Vojna skupina bavarskog prijestolonasljednika Rupprechta i njemačkog prijestolonasljednika:

Na bojištima je položaj nepromijenjen. Topnička djelatnost je u mnogim odsjecima, naročito i za vrijeme noći, bila živahna. U oblasti Kemmela i obostrano Avre ona je jutros dospjela do velike jačine. Odbijen je jedan dielimični engleski napad jugoistočno od Arrasa.

Vojna grupa generala Gallwitza:

Pred Verdunom je oživjela topnička djelatnost.

Front vojvode Albrechta württemberškog:

Poslije neuspješnog neprijateljevog izvidničkog nadiranja na lotrinškom frontu borbena djelatnost je prije podne bila slaba. Kod parroyske šume i zapadno od Blamonta ponovo je poslije podne oživjela vatrena borba, ali je s večeri popustila.

Mi smo juče oborili 25 neprijateljskih letilica i dva izvidnička balona. Poručnik Buckler izvojevao je svoju 33., poručnik Puetter svoju 22. vazdušnu pobjedu.

Istok:

Finska: Jugozapadna Finska oslobodjena je od neprijatelja. Njemačke trupe u vezi sa finskim batalijunima opkolili su neprijatelja izmedju Lahtla i Tavastehusa, te su ga poslije petodnevne ogorčene odbrane i očajnih pokušaja da se probije, krvavo potukle. Finske snage presjekle su mu odstupnicu prema sjeveru. Sa svih strana opkoljen, položio je neprijatelj oružje poslije najtežih krvavih gubitaka. Dobili smo 20.000 zarobljenika a zaplijenili 50 topova, 200 mašinskih pušaka, hiljadama konja i kola.

Prvi zapovjednik glavnog stana
pl. Ludendorff.

Djelo ljubavi.

Je li rat raskinuo veze čovječanstva, ili ih je još jače zategnuo? Mnogo štošta je oslabio, mnoge naše društvene ustanove izmijenio, ovo je ili ono postalo drukčije, male potrebe, koje su prije bile velike brige, morale su nestati. Pa ipak rat nije udaljio čovjeka od čovjeka. On je samo postavio oko nas ograde, koje nas medjusobno podupiru, što do sada nijesmo u tolikoj mjeri trebali. Tako smo se jedni drugima približili. Mi sad više ne idemo s našim brigama u stranu kao nekada. Naše brige su one, koje imaju naši bližnji, to su brige sviju. Nikada nijesmo tako razgovjetno vidjeli drugog čovjeka kao sada, kada — isto kao i mi — nosi iste terete, brine iste brige.

Naravno, naši ciljevi su postali ograničeni. Bol nas je ujedinio, i u nama probudio želju, da ga skratimo, pa sve što radimo, ide za tim ciljem, koji nam se sve više približava. Ne gledamo više ni desno ni lijevo, nego samo ravno predase, a za ovo još uvijek trebamo sav naš napor, svu našu snagu. Tako smo se skoncentrisali, te se sve ulaže za tu borbu i omogućavanje te borbe. Prvi je uslov svega toga, da pomognemo onima, koji su u ratu sve izgubili: a to su invalidi, udovice i siročad. Oni se ne smiju naprosto gurnuti na stranu, niti treba da nas oslabe u postizavanju krajnjeg cilja. Veliko djelo, koje ima da nam donese oslobodjenje i mir, može samo tako i dalje napredovati, ako i njima damo mogućnost, da izdrže s nama, ako im omogućimo opstanak.

Tako je došlo do ustanove nadleštava za ratnu skrb. Ta nadleštva se sada brinu za održanje invalida, udovica i siročadi, ona ih zaštićuju, da ne bi oskudijevali sada, u najteže doba.

A hoće li njima rat takodje donijeti oslobodjenje, kao nama? Ta naš opstanak je osiguran, jer mi možemo raditi, a u radu je budućnost. Ali oni, koji više ne mogu raditi, ili barem ne onako, kao prije, koji još ne mogu raditi? Ta njih zaštićuje sada djelovanje nadleštava za ratnu skrb, ali onda? Onda će za njih opet početi briga, jače nego ikada. Medju sposobnima za rad, medju onima, koji veselo teže naprijed, — oni bi morali stajati na strani, morali bi zakržljaviti. Ovo je predvidjelo Njegovo Veličanstvo, car i kralj Karlo. Zato je plemeniti vladar stvorio fond, fond cara i kralja Karla za ratnu skrb, koji poslije rata ima da zamijeni nadleštva za ratnu skrb, koji ne samo da siromasima ovog strahovitog vremena treba da očuva život, nego i da ih vrati životu. Ovaj fond ima da se stara ne samo za njihov nasušni hljeb, nego i da im dade radost zbog mira, veselje zbog opstanka. On treba da ih privede vezi drugih, dajući im dom, djelovanje, malo imanje invalidima ili radionicu, sitničarsku radnju udovicama, a siročadima materino vaspitanje. Najjadniju, onu dvostruku siročad davaće u porodice, da dobiju roditelje, da postanu ljudi, veseli ljudi. Žalost treba da se izmijeni u volju za opstanak. Oni ne treba da se osjećaju kao izbačeni iz društva, ne kao kamen na putu drugima. Primljeni u zajednicu sa drugima, treba da i oni budu oni, koji nešto imaju, a time ljudi, veseli svojom budućnošću.

Njegovo Veličanstvo hoće to da ostvari. Fond cara i kralja Karla skupio je za taj cilj do sada već iznos od 46 milijuna kruna, ali šta je to za toliko mnogo ljudi? Ne treba da se stvori milostinja za pojedince, nego čitav opstanak za svakoga, — a za ovo treba više.

Zato hoćemo svi da pomognemo, kojima će mir donijeti takodje budućnost, koji smo ostali zdravi. Sa radošću ćemo pomoći, radošću bol ublažiti; a za ovo treba da posluže sva priredjivanja u nedjelji fonda cara i kralja Karla za ratnu skrb. Ništa nije lakše, nego svojom radošću ublažiti žalost drugih, učiniti, da bude kraja poslije rata bolu, koji nas je sve — manje ili više — zadesio. Mi smo na ovo i obavezni, da sada više nego ikada mislimo na svoje bližnje. Ako nas opkoljava bijeda, onda ni mi nemamo radosti niti sigurnosti u svome opstanku.

Mi moramo imati oko sebe slobodne ljude, da bismo i sami bili slobodni. Ako svaki pojedinac iz našeg naroda i naše zemlje može, nespriječen bolom i nevoljom, saradjivati na budućnosti, onda je budućnost naša.

Bož. D. Lukić:

Praznik Vaskrsenja Hristovog.

„Sada Hristos usta iz mrtvih i bi novina onima koji umreše.“
I Korin. XV, 20.

Tako objavljuje danas Crkva svojim vernima. I kako je veličanstveno to „sada“. Pet i po hiljada godina očekivao je grešni svet, dok mu se napokon, izmučenom i očajnom, nije zasijao nov život iz živonosnog groba: „Vaskrsli iz mrtvih Hristos već više ne umire; smrt više neće obladati njime. (Rimlj. VI, 9)“. Svršilo se najveće čudo. Sam Bog nizveo je Svoj pravedni sud nad svetskom nepravdom, Sam On „vaskresao“ je Svog ljubljenog Sina, „razdriješivši sveze smrtne pošto ne beše moguće da ga one drže (Dela ap. VI, 24)“. U noćnoj tišini rodila se dotle nepoznata svetu hrišćanska teodiceja. U početku dosta mračna i neverovatna, ona se uskoro domašila do religioznog saznanja apostola i, naročito, u dan pedesetnice javila se ona njima u svetlosti najradosnije i najnepobitnije stvarnosti.

Preobraženi iz sumnjivaca u tvrdo verujuće, iz tužnih u radosne, iz potištenih u neustrašive, iz nemoćnih, u silne, ozareni Sv. Duhom razišli su se oni po svetu s radosnom vešću o Hristovom vaskresenju. „Sada Hristos usta iz mrtvih i bi novina onima koji umreše“. I razlila se ona, kao letnja kiša, — na „suhu, žednu zemlju“, na obremenjene duše, i, slično cvetnim oazama, svuda su ponikle crkve, „utvrdjujući se verom, i svaki dan bivaše sve više“ Hristovih sledbenika (Dela XVI, 5).

Kako svečanom, kako velikom, kako se svetlom javljaš ti „pasho divna“ u toj dalekoj prošlosti, o kojoj tako silno i oduševljeno objavljuju svetu novozavetne knjige! Kakvim se divotnim aromatom predstavlja ta „drevna vera“ u sravnjenju s umnim „verovanjem“ ili apsolutnim odricanjem naših dana! Gde je dečja čistota, gde oduševljenje i radost, gde sila koja svet pobedjuje? Kao već dospeli grobu starac što se seća nepovratne mladosti, tako se i savremeno nam „hrišćansko“ ljudstvo, ne bez bola na sadašnjost, nevoljno prenosi u prekrasno proleće svoga života, kada je dogmat: „Hristos usta iz mrtvih“ bio kamen temeljac njegovog razvića. No i sada, kao i pre, Hristos je jedan isti (Jevr. XIII, 8), što znači, da je u nama samima uzrok iznemoglosti našeg života, uzrok u našoj užasnoj nemarnosti da se približimo „izvoru našeg vaskrsenja“.

Neprijatelji spasonosnih dogmata, savremeni nevernici su i sami — dogmatiste u punom smislu te reči. Njihov prvi dogmat jeste — odricanje svega nadprirodnog: čuda su nemoguća, a prema tome i vaskrsenje Hristovo — mit. Zaslepljeni odricatelji zaboravljaju, da su miti proizašli iz nezapamćene starine, a da medjutim ovaj „mit“ datira od 33. godine hrišćanske ere; da su tvorci mitova, obično, svi i niko, na kraju, a čudo vaskrsenja su zasvedočili ljudi koji su „čuli“ svojim ušima, „videli svojim očima, razmotrili i opipali svojim rukama (I. Jov. I, 1).“

„Čuda su nemoguća, jer su nepostižna“. Ali usled toga što su nepostižna još ne znači sumnjati u njihovu faktičnost. Jer šta drugo, ako ne besprimerno čudo, prestavlja sobom baš bezgrešni Bogočovek? Ali, po odrečnoj dogmi, On je morao biti takav isti grešnik kao i mi, i, ipa, Njegova sveta priroda samo se „osmehuje“ (Ps. XXXVI, 13) nad čovečanskim bezumljem: „Koji greha ne učini“ (Petr. II, 22). A proishodjenje života, a nicanje samosaznanja i misli, a savez duše s telom i bezbrojne „svetske zagonetke“ — po čemu da se ne odbaci i njihovo postajanje za ljubav postavljene dogme? Baš prosto zato, što se sve to nabrojano ne domaša našeg naravstvenog osećaja.

Neprijateljska sposobnost rasudjivati „po analogiji“ takodje se pokazuje kobnom u odnosu prema čudu — ne sama po sebi, nego blagodareći zloupotrebi u operisanju njime. „Vaskrsenje je bio dogadjaj, koji se ne podudara ni s jednom analogijom.“ Ne samo da se ne može podudarati, ne samo da nema takve analogije, no je u opšte ne može ni biti. Ali izlazi iz toga i nemogućnost čuda. Ni ukoliko! Jedinstveno i besprimerno, ono, po nemanju analogije, tim samo zasvedočava svoju nepojamnu veličinu i proslavlja Onoga koji je „veliki i veličanstvo se Njegovo ne može dosegnuti (Psal. 145, 3). Apostolska vera u Vaskrsloga, neobično brzo rasprostiranje hrišćanstva, spasonosno dejstvo hrišćanstva na svet — gde tome i u čemu tome da se nadju analogije. Njih nema, a tim je ne manje sve pobrojano — nepobitni fakt.

Ali čuda vaskrsenja, veli se, „nisu videle ničije oči“ i otuda zaključak o fantastičnosti jevandjelskog pričanja. I suviše smelo! ko je, pitamo na to mi, video blagovest Arhangjelovu Devi Mariji? Ko prisustvovao kušanju Spasiteljevom od đavola u pustinji? Čiji se sluh nasladjivao besedama Hristovim noću s Nikodimom, ili usred dana sa Samarjankom? Nevidjeno i što se nije čulo, tim samim nije i neistinitost faktičnosti dogadjaja.

„I kako se može zasnovati vera u vaskrsenje, na tudjim i apsolutno tačnim i vernim svedočanstvima?“ „Ima li čega „apsolutno vernog“ u tim datima kojima raspolaže tako zvano „religijsko-istorijsko izučavanje?“ — Uzaludna i dosta škakljiva rezonovanja, da je na njih nepotrebno ni odgovarati. Ali što se tiče neodgovarajućih dotantologije medju sobom podrobnosti u jevandjelskim pričanjima o vaskrsenju i o tome je uzaludno sporiti u današnjem veku, kad se zna do kakvih protivorečnih podrobnosti može da bude prestavljen jedan dogadjaj, a da ipak zato neosporno i jasno ostaje uzeti fakt.

Te tako u svoj punoći bruje uzvišeni akordi pobedne pesme u dušama vernih, koju i Jevandjelje, i savest i mnogovekovna istorija uverava o Vaskrslome. Jer vaskrsenjem je izvršena pobeda života nad smrću, večnosti nad uništavanjem neprolaznog bića nad truleži, neba nad adom, Hrista nad đavolom, dobra i pravde nad zlom i grehom. Prema čemu nema više smrti; pred nama je večnost, bezpredelni okean beskonačnog života. I otuda u tom radosnom momentu hrišćanskog oduševljena tako divno bruji pobedna pesma hrišćanska...

O divna pesmo Spasitelja moga, himno Hristova, budi nam na svagda u teškom času očajanja i tužne — izvor slatke i sladosne vere — u život, u istinu, u radost, u besmrće! Budi nam cilj u svima pravcima metežnog života, da bismo tu poznali i razumeli smisao i naznačenje svoje na zemlji i u punom značenju iz punoće grudi naših stalno grmilo tada uzvišeni pozdrav: Hristos voskrese! — I: Vaistinu voskrese!

Krv u srpskoj Skupštini.

DVA POSLANIKA UBIJENA, PAŠIĆ RANJEN, OPOZICIJA ZAHTIJEVA ZAKLJUČENJE MIRA I ABDIKACIJU DINASTIJE KARAGJORGJEVIĆA.

Kb. Sofija, 4. maja.

Povodom izvještaja srpskog presbiroa o posljednjoj sjednici Skupštine na Krfu javlja ovdašnji list „Voenije Izvjestija“ o toku te sjednice ovo:

Poslanik okruga beogradskog

PODLISTAK

Bogoslav K. Jošt:

Živi mrtvac.

(Iz zbirke „Tipovi“).

— Moj život vam je dan bez sunca, moja duša bašta bez ruža, a moje srce nebo bez zvijezda... Izgledam sam sebi kao slijepac što luta u tami, uzaludno tražeći svjetla... Bez nade u budućnost, nemam druge želje od te, da me što prije moguće posjeti Smrt...

Tako je nekako govorio on, moj prijatelj, inače na oko vječito raspoložen čovjek, koji je svakom zgodom drugima mamio suze smijeha, kad smo se jednom sastali u omanjem društvu dama i gospode.

Iznenadjeni promatrali su ga dugo i bez riječi svi, a on svršivši posljednji stav, poniknuo je očima, brižno izbjegavajući da se s kime ne sukobi pogledom. Osjećao je da su sve oči upetene na njega i kano da se bojao da mu to ne prozre u dušu i razotkrije uzrok tom njegovom čudnovatom iznenadnom raspoloženju. Najzad prekine onu tjeskobnu šutnju jedna od dama upitom:

— Pa zašto se ne ženite? Možda bi vam brak ublažio vaše boli, donio vam sreću i povratio volju za životom.

Moj se prijatelj (mislim da ga mogu tako da nazovem) na te riječi trgne, a blijedim mu licem preleti bolni ironični smiješak.

— Brak?...

— Da, brak... Ili — i ona mlada dama zastane za časak, pogledavši u moga prijatelja dugim, pitajućim pogledom — možda vi već i jeste ženjen?

— Ja?... ovaj... pričaću Vam — odgovori upitani pocrvenivši.

— Pa pričajte...

— Pričaću Vam, ali ne danas... drugi put...

Pogledah ga a i on mene. Ja sam znao, da je ženjen, a držao sam da je i srećan u braku, pa nisam mogao da pojmim, zašto on odjednom taji sve to i stavljenom pitanju izbjegava onako neizvjesnim odgovorom? Htio sam već da se umiješam u stvar i da svom prijatelju otkrešem u brk da je Juda Iskariot, ali sam se suzdržao. Moj me prijatelj naime u tom času tako blago i umoljivo pogledao da me je prošla volja da se pačam u njegove stvari. Svaki je čovjek najposlije svoj gospodar i odgovoran samo svojoj savjesti, pa čemu da teretim svoju dušu nečim, što me se apsolutno ne tiče? mislio sam u sebi i dalje zadržao svoj jezik za zubima.

Malo poslije toga društvo se razišlo. Ne doduše onako kao obično: neusiljeno prijateljski; ali ipak korektno: dame sa razrogačenim očima zbog neizvjesnosti je li jedan od njihovih poznanika ženjen ili nije, a gospoda ko gospoda kad se medjusobno rastaju u prisustvu žena, za koje bi svaki pojedini od njih htio da samo njega vole.

Poslije toga ja sam se sa svojim prijateljem sastao u kafani: on je naručio litru vina, a ja sodu, pa smo se mogli da složimo.

— Čuješ, bitango, reci mi, zašto si danas zatajio svoju ženu, kao sveti Petar Hrista? — upitao sam ga ja poslije prve čaše.

Nije mi odgovorio, samo me je širokoko pogledao, i, čini mi se, duboko uzdahnuo:

— Šta šutiš?

— Pa šta da ti kažem?

— Ono, što te pitam!

— Odnosno moga braka?

— Da...

— Pričaću ti...

— Da čujem...

— Ne sada... drugi put...

— Pa zar i meni tako?

Uzdahnuo je, popio čašu vina, zapalio cigaretu, ponovno me pogledao i prošaptao:

— Pusti me na miru...

Ali ja ko ja, nisam ga pustio na miru, a on ko on nije htio da govori sve dotle dok mu vino — koga smo medjutim marljivo „uništavali“ — nije zavrtilo mozgom. Onda se više nije mogao da odupre mojim navaljivanjima i počeo je da priča...

„Nesrećan sam, prijatelju... Dosad to njiko nije znao, ali pred Tobom to poslije onoga što se dogodilo u društvu ne mogu više da zatajim. Bolje stoga da Ti kažem istinu, nego li da misliš Bog ti ga zna šta ružna o meni... Zaljubio sam se mlad, pun snage i volje da savijem obiteljsko gnijezdo. Ti si je poznao, tu moju vjerenicu... jedra kao sazrijela jagodica, rumena kao istom procvjetala ruža... Vodio sam je kući omamljen njenom svježinom, začaran njenom ljepotom... Gotovo da sam bio pijan od pomisli na prve naše zajedničke časove... I kad smo prekoračili prag budućeg ognjišta našeg, činilo mi se kao da s njome u one puste prostorije ulazi i najdivnije proljetnje sunce... A vidiš, bila je iluzija... Realnost života razbila mi je sve snove, sve ideale moje... Nemoj me koriti, nije lijepo od mene, da Ti ovo pričam, ali osjećam da Ti moram sve da kažem... Biće mi možda lakše, ako se nekome izjadam i prvi put u životu zbacim lažnu obrazinu sreće, koju sam do sada nosio pred svijetom... Dakle slušaj...“

Zastao je a niz lice mu kanula suza.

— Ti plaćeš, prijatelju...

„Teško mi je... znaš... ona nosi moje ime... teško mi je... ali evo... reći ću Ti... onaj biser, koga sam ja prigrlio svome srcu, nije više bio čist... Cvijeće, za koje bih se zakleo da ga još niko u životu nije omirisao, izgubilo je već davno prije svoj miris... Ti me shvaćaš?...“

Umjesto odgovora stisnuh mu iskrenim saučešćem desnicu.

„I ne ćeš nikome da pričaš, je li?“

— Neću prijatelju...

„Hvala Ti... znaš, ona je danas i majka moga čeda... pa ovaj... razumiješ me valjda...“

Grudi mu se nadimale kao kakvom teškom bolesniku, a čelo mu je oblio hladan znoj. Glas mu je kao podrhtavao kad je nastavio:

„Čudićeš se možda, što odmah poslije toga nisam zahtijevao rastavu... Bio sam preslab, a ona me je tako lijepo... tako lijepo molila, da joj oprostim, da nije kriva, da je postala žrtvom za najranije mladosti kad još nije poznavala svijet ni ljude... A Ti znaš kako ja mrzim pokvarenost ovoga svijeta i kako mi nije ideal onaj niski materijalni užitak nego nešto više... mnogo više... Pa kad su joj u njenoj ispovjesti navrle još i suze na oči; onda sam i ja s njome zaplakao. Zagrlio sam je i prošaptao: Praštam Ti, ne plači!... Ona je onda nježno naslonila svoju lijepu glavicu na moje grudi, a ja sam joj šaputao dalje: Umiri se, ta Ti i nisi dodirnuta... Tvoja duša je nevina, a tek duša i plemenitost... to čini čovjeka i ono što na njemu ljubiš... šta će pusto tijelo... životinjski nagon... Govorio sam joj tako dugo, beskrajno dugo, govorio sam joj kao da sam ja krivac, a ne ona, kao da treba da se ja ispričavam njoj, a ne ona meni... I vidiš... ova moja prva slabost možda je i bila uzrokom mojoj daljoj nesreći...“

— Daljoj nesreći? Ta ona Ti je za Tvoju velikodušnost morala biti blagodarna za cijeli život...

„I bila je... prve godine... Ja sam brižno izbjegavao da joj bilo čime spomenem njezinu prošlost, premda me je toliko puta izgrizao crv neizvjesnosti, zašto mi ona istoriju svoga djevojaštva nije ispričala bar dan prije vjenčanja, i zašto mi nije htjela da kaže ime svoga zavodnika... Ti znaš, da bih joj ja bio i tada oprostio... ali, predjimo preko toga... Kako rekoh, prve godine živjeli smo srećno, pa kad nam je još Bog poklonio malo čedance, meni se činilo da nas topli zraci sunca, što su obasjavali naš život, ne će nikada više ostaviti... No došlo je drugačije... Jednoga dana htio sam svojoj ženi da iznenadim i došao sam ranije kući... Kao nestašnom djetetu, palo mi je na um, da se ušuljam nečujno k njoj, da joj iznenada stisnem oči i promjenljivim glasom upitam je: ko je? Vrata su bila otvorena i ja se na prstima približavah u sobu. Čedance je spavalo, a ona... plakala... Držala je u ruci neku fotografiju i promatravši je drhtala kao slamka na vodi... To me je iznenadilo i ja više iz samilosti nego li iz znatiželje ili bijesa priskočim k njoj i htijući joj istrgnuti onu fotografiju upitam: „Zašto plačeš?“ Ona se trgne kao ošinuta munjom, suze prestadoše, a drhtava njena ruka onu fotografiju htjede da silom od mene sakrije i turi je u njedra. — „Čija je ovo fotografija?“ — „Moja jel“ odsječe ona kratko. — „Pokaži mi je!“ — „Ne ću!“ . . . Izgubio sam gotovo svijest... Ne znam ni sam kako došla mi na um misao, da ona fotografija

Aleksa Žujović vrlo oštrim riječima je napao Pašićevu politiku i zahtijevao je, da se neodložnim zaključenjem mira spasu otadžbini prava srpske omladine.

Povodom tog govora je u dvorani izbila velika uzrujanost. Pop Minić je nasrnuo na Žujovića, koji je u času potegao svoj revolver i ubio popa Minića.

Na ovo je ministar vojni general Terzić ispalio revolver na Aleksu Žujovića i na mjestu ga ubio. Zatim je nastao u dvorani užasan metež, upravo bitka u potpunom smislu, u toku koje je i Pašić okrznut jednim metkom.

Povodom ovih krvavih škandala Pašić je podnio ostavku kabineta. Prijestolonasljednik Aleksandar je poslije Pašićeve ostavke pozvao opoziciju, da ona primi vladu. Opozicija je izjavila, da je voljna da primi vladu samo pod uslovom, da se odmah preduzmu koraci za zaključenje mira i da dinastija Karagjorgjevića abdicira. Pod takvim okolnostima je Pašiću poslije 25 dana ponovo povjereno da sastavi kabinet.

Srpska opozicija protiv ratnih kredita.

Bern, 4. maja.

Srpski presbiro javlja s Krfa: Prilikom glasanja u skupštini o ratnim kreditima od 250 milijuna dinara cijela opozicija je napustila dvoranu i na taj način je osujetila glasanje.

Sporazumne Države medju sobom.

Neraspoloženje povodom objavljivanja pisma cara i kralja Karla.

Chiasso, 5. maja.

Objavljivanjem carevog pisma nastalo je izvjesno neraspoloženje kod sporazumnih sila, što se jasno vidi iz talijanske štampe. Tako kaže Sonnino u „Giornale d'Italia", da nije odobravao politiku sporazumnih sila protiv Austro-Ugarske. Caru i Czerninu pošlo je za rukom, da svojim manevrima obmanu sporazum, izuzevši Italiju. Time je spriječena velika zajednička ofenziva protiv Austro-Ugarske, koja je mogla pogoditi cijeli savez središnje Evrope.

Francuska i Rusija.

Ruski ispadi protiv Francuske zbog japanskog iskrcanja u Vladivostoku.

Kb. Berlin, 4. maja.

Wolffov ured objavljuje nekoliko ruskih radiograma, koji su u vezi sa japanskim iskrcavanjem u Vladivostoku. Francuski poslanik Noulens pokušao je da to iskrcavanje opravda anarhijom u Vladivostoku, kao i tim, što austro-ugarski i njemački zarobljenici u Sibiriji hoće da osnuju centre za kolonizaciju, što bi bilo protivno interesima sporazuma. Čičerin to prebacuje francuskom poslaniku, nazivajući iskrcavanje Japanaca gusarskim činom, na koji Rusija ne mora pristati. Uostalom u Vladivostoku nema anarhije, nego diktatura savjeta radničkih klasa, kao i u cijeloj Rusiji, koja bi prema tome takodje trebala biti ugrožena invazijom. Onu kolonizaciju u Sibiriji poriče Čičerin sa protivizjavom američkih časnika. Dalje konstatuje Čičerin, da Noulens nije učinio usluge odnosima izmedju Francuske i Rusije. U oblasti ruske republike ne može se trpjeti poslanik, koji pridonosi slabljenju dobrih odnosa izmedju Francuske i Rusije.

Slobodna Finska.

Kapitulacija crvene garde. — Ogroman plijen.

Kb. Berlin, 4. maja.

Wolffov ured javlja: Iz finskog glavnog stana se javlja: Kod Lahtia primorale su bijele gardiste neprijatelja da kapituliraju. Privedeno je 12.000 zarobljenika, a zaplijenjeno 20 topova, 200 mašinskih pušaka i 1000 konja. U Siwalaku naše čete nastupaju prema Konvolosu.

Dogadjaji u Rusiji.

Protest ruske vlade protiv priključenja Besarabije Rumuniskoj.

Stockholm, 4. maja.

Jedna zadocnjela vijest petrogradske brzojavne agencije donosi protest vlade savjeta protiv priključenja Besarabije Rumuniskoj. Ovo je protivno željama stanovništva, kao i povreda utanačenja vlade sa Bratianuom, po kome je Rumunjska imala u roku od 2 mjeseca evakuisati Besarabiju. To priključenje žele samo posjednici. Ovo ipak ne će smetati solidarnost ruskih i besarabijskih radnika.

Podmornički rat

Zvanično se javlja: Jedna od naših podmornica, zapovjednik kapetan Neuteutner, djelovala je u Irskom moru s dobrim uspjehom protiv neprijateljskog trgovinskog prometa; uništeno je 5 naoružanih parnih brodova, skoro svi jako natovareni i 1 jedrenjak. Tovar parnih brodova se sastojao skoro isključivo iz uglja. Jedan parni brod je bio natovaren municijom. Utvrdjeno je da je potopljen engleski parni brod „Bravile" (2093 tone). Svega je, po naknadno dobivenim izvještajima, potopljeno 20.000 bruto tona.

Razne brzojavne vijesti.

O položaju na zapadnom bojištu.

Kb. Berlin, 4. maja.

Baron pl. Ardenne piše u „Berliner Tageblatt"-u: Ako tok njemačke pobjede napravi u borbi stanku, onda to ima naročite svoje uzroke. Ovi ne opravdavaju nipošto kakva bilo strahovanja, jer leže u samoj prirodi ove orijaške borbe, u njenim novim borbenim oblicima i u obziru na veliku masu boraca.

Nedjelja cara i kralja Karla u Beogradu.

Sve su pripreme za nedjelju cara i kralja Karla svršene, pa je jedina želja da prvom danu ove plemenite akcije posluži i lijepo vrijeme. Osim bogatog rasporeda, koji smo dijelom već objelodanili, čekaju posjetnike još i druga mnogobrojna zgodna iznenadjenja. Ne treba tek naglašavati, da je svaka kruna čiste dobiti namijenjena dobrotvornim ustanovama fonda cara i kralja Karla za ratnu skrb. No i ovom se zgodom upozoruje da ne postoji nikakovo primoravanje i da se primaju samo dragovoljno pridoneseni prilozi.

Vrtni kabaret.

Kod vrtne svečanosti priredićе jednu predstavu i u tu svrhu sastavljeni vrtni kabaret. Program je ovaj: 1. Margareta Eutner: Pjevačko predavanje: Schumann: Noć obasiava mjesečinom, Liszt: „Lorelei", Franz: Jesen. — 2. Deszö pl. Rexa: Vlastite pjesme. — Kaethe Keppich: Pjesme uz gitaru. — 4. Aleksander Ivanfi: Dobra tačka. — 5. E. Pollak: Iz zemlje gdje teče med i mlijeko. — 6. Josef Balassa: Magjarske kabaretske pjesme. — 7. „Otelo i Dezdemona". (Parodija): Otelo: Josef Balassa. Dezdemona: Aleksander Ivanfi. — 8. Friedl Lohry: U separe-u, kabaretska scena; Mršava Teodosija; Stari lisac iz Donje Rajne. — 9. Dr. Milan Ogrizović: Humoristička predavanja. — 10. „Začarana košulja" od Eugena Szekule (igraju Eugen Szekula, Henrik Vass i Aleksander Ivanfi). — 11. Franz Mozer: Hans Heinz Ewers: Rabin iz Krotošina; Fritz Grünnbaum: Mirisava kletva; i još jedna vesela scena iz Tirola od Franza Mosera. — 12. Hildegarde: Vojničke pjesme. — 13. E. pl. Gyöngyesi: Crtarije i karikature. Pratnju pojedinih pijesa preuzeo je gosp. Oskar Rubritius. Sviraće na rogu. Vezu sa publikom podržava poručnik Ernst Klinger.

Veče Richarda Wagnera.

Ulaznice za ovo veče već su gotovo posve rasprodane. U koliko ih još ima, mogu se dobiti u časničkoj menaži br. 1 i u knjižarnici „Jugo-Istok". Ovo će veče biti umjetnički dogadjaj prvoga reda. Vrijedna beogradska garnizonska muzika pod vrsnim ravnanjem kapelnika Piro-a drži za ovaj koncerat pokuse već više nedjelja. Kao solista nastupiće prvi junački tenor bečke pučke opere Heinrich Pacher.

Proljetnja zabava c. i k. pričuvne bolnice „Brčko".

U okviru nedjelje cara i kralja Karla održaće se za bolesne časnike i vojnike c. i. k. pričuvnie bolnice „Brčko" u Beogradu proljetnja svečanost u bolničkoj bašti na kraju Studeničke ulice, i to u četvrtak 9. maja, a ako toga dana bude kiša, prvoga narednoga lijepoga dana od 3 do 6 sati poslije podne. Na ovu se svečanost pozivaju svi vojni činovnici sa svojim porodicama.

Grad i okolica

Hristos voskrese!

Našim poštovanim čitaocima pravoslavne vjere, kao i svima pravoslavnim hrišćanima, želimo, da današnji svijetli praznik Hristova Vaskresenja proslave i provedu u krugu svojih milih i dragih spokojno i zadovoljno a s nadom u Boga na što skorije bolje i mirne dane, koji će svakome, poslije dugih i mučnih ratnih patnji, raznih nedaća i samoodricanja, donijeti trajni mir i spokojstvo. Sa iskrenom željom, da ti dani što skorije nastupe, mi im dovikujemo uobičajeni današnji pozdrav:

Hristos voskrese!

Uskršnji običaji.

U srpskom narodu je opšta izreka: Radujem se sv. Vaskresenju! — U narodu postoji vjerski običaj, da na Vaskresenje treba svako da uzme navoru, za to su u vremenu, kad su u Srbiji crkve bile rijetke, išli manastirski djaci pred Vaskresenje po selima i davali narodu navoru za jaja. O Vaskresenju je običaj, da se tucaju s crveni jaji, pa koje se razbije, ono uzme onaj koji je razbio. To se čini kod manastira i kod crkve. Drugi dan Vaskresenja ko ne ode u crkvu na jutrenje, onoga polivaju vodom. U selima momci poslije jutrenja dočekuju djevojke na bunaru ili izvoru, pa koja nije bila u crkvi, nju baš ozbiljnije ispolivaju vodom, ali to čine i djevojke s momcima, a čim se to i sa starijim ljudima, za to se kaže, da tog dana idu godišnjaci u crkvu (onaj ko ide od godine do godine). Od Vaskresenja do Spasova dana govori se, kad se dvojica sretnu na putu, ili kad se dodje u kuću: „Hristos vaskrese" (mesto dobro jutro, ili pomozi Bog) a odgovara se: „Vaistinu vaskrese".

Uskršnje predstave.

(„Ivkova Slava". — „Čast").

Kao dnevna predstava, danas u 4 sata poslije podne, daje se prvi put popularni komad iz niškog života, „Ivkova slava", u preradi g. I. Stanojevića. Nekolika sola, uz pratnju naročito aranžiranog ciganskog orkestra, izvodi g. Raja Pavlović, koji je kao istaknuti pjevač narodnog pozorišta poznat već nekoliko decenija cijelom Beogradu. Hor, uz pratnju istog orkestra, izvodi takodje nekoliko pijesa. Podjela uloga, kao što smo juče javili, nalazi se u najboljim rukama. — U veče, u 8 sati, prikazuje se Sudermannova drama „Čast", čiji je uspjeh na prvim predstavama zainteresovao i najširu publiku. U komadu učestvuju g. Gavrilović, I. Stanojević, S. Todorović, R. Pavlović, Gošić, i gospodje: Taborska, Rucović, Stokić, Arsenović, Pavlović i Todorović.

Sutra, drugi dan Uskrsa, kao dnevna predstava ide Sudermannova „Čast", a kao večernja „Ivkova Slava".

Ulaznice se prodaju u knjižarama „Jugo-Istok" i „Napredak", a pred svaku predstavu na pozorišnoj blagajni. Knjižara „Jugo-Istok" biće danas i sutra otvorena cijeli dan za prodaju. Čist prihod namijenjen, kao i do sada, domaćoj i ratnoj sirotinji.

Traže se porodice.

Porodice umrlih ratnih zarobljenika Aleksandra Pjevačevića i Lazara Novakovića iz Beograda, potrebno je da se jave sudskom odjelenju opštine grada Beograda, radi izvjesnog hitnog i važnog saopštenja.

Vjenčanje.

U ponedjeljak, 6. o. mj. u 11 sati prije podne vjenčaće se u ovdašnjoj rimokatoličkoj župnoj crkvi (Poslanička ulica) gdjica Darinka Krstićeva, sestra činovnice našeg uredništva gdjice Jelene Krstićeve sa gosp. Metodijem Nechvatalem. Čestitamo!

Srodnici i prijatelji neka smatraju ovo za poziv.

Posjete u c. i k. časničkoj kasini.

Za vrijeme ljetnjeg vremena, a to je do 15. septembra, časovi posjete u c. i k. časničkoj kasini u Beogradu su utvrdjeni do 12 sati noću. Od 16. septembra posjete će opet trajati do 11 sati noću.

Biblioteka za pozajmicu fonda udovica i siročadi.

Ova se biblioteka stalno razvija i napreduje. I oni abonenti, koji traže magjarsku literaturu, mogu biti zadovoljeni zalihom koje ima u magjarskim knjigama. Nabavka tih knjiga će se stalno povećavati prema mjeri raščenja magjarskih abonenata. Uskoro će se otvoriti i hrvatsko odjelenje. Svi oni, koji se interesuju ovim knjigama, umoljavaju se da se prijave. Opet je došla nova pošiljka njemačkih knjiga. Medju njima se nalaze skoro svi moderni pisci.

Nov zakupac.

Poznati beogradski restorater Miloš Nikolić, otvara danas u nedjelju, 5. maja ove godine restoraciju kod „Cara" koju je iz osnova renovirao i snabdjeo sa izvrsnom kujnom, dobrim vinom i Dreherovim pivom.

Javna prodaja.

Po odluci starateljskog suda izložiće se javnoj prodaji zaostavština poč. Milana Živkovića, na dan 16. maja 1918. godine u stanu u ulici Karaburma broj 1.

Prodaja će početi u 9 sati prije podne. Pozivaju se kupci, da na ovu prodaju dodju.

Vaša ruka

dobiva baršanovu mekoću, ako prije spavanja upotrebljavate **Diana Crème**, a nakon ustajanja **Diana Alabester puder**. Mala doza ili lončić K. 2·— velika doza ili lončić K. 4·—.

Može se posvuda dobiti. Glavno stovarište

„DIANA" Handels A. G., Budapest V.

Nádor utca 6 12

VELIKA

LOPTAČKA UTAKMICA

IZMEDJU

LOPTAČKOG KLUBA

„KRAGUJEVAC"

I LOPTAČKOG KLUBA

„BEOGRAD"

367/05

održaće se u nedjelju 5. ovog mjeseca

:: :-: **U KOŠUTNJAKU** :-: ::

u pola 5 sati poslije podne.

Obraća se pažnja publici, da će toga dana biti veći broj tramvaja u prometu. Ulaznice se mogu dobiti na :-: kasi kod ulaza u Košutnjak. :-:

ERSPOZITURA PEŠTANSKE-UGARSKE

KOMERCIALNE BANKE

U BEOGRADU KNEZ MIHAJLOVA 50.
GLAVNA UPRAVA C. I K. MONOPOLA
PETROLEJA I ŠPIRITA

Bavi se svima bankarskim poslovima, pošiljkama novaca iz Austro-Ugarske i za Austro-Vgarsku, savezničke i neutralne države.

Specijalno odjelenje za šiljanje novaca ratnim zarobljenicima i interniranima.

Prima uloge i obavlja mijenjanje novca po najkulantnijim dnevnim kursevima. **Zasebno odjelenje za robu za sve vrste trgov. poslova.**

Osnovna glavnica i pričuve 232,000.000 kruna.

---

predstavlja lik njenog zavodnika . . . Ova me je misao ubila... Bez riječi otišao sam u drugu sobu i zajecao... Zašto plače nad onom njegovom fotografijom? Zašto je krije od mene? Ta ja sam joj sve oprostio, naš je život bio srećan... spučitnuo joj nikada nisam ništa... Uzroka dakle nema da plače promatrajući njegovu sliku... Može samo da ga mrzi, prezire kao podlaca i istrgne iz svojih uspomena kao nedostojnog nitkova za uvijek... Ili... aoh... kad se toga sjetih, čudim se što svisnuo nisam... možda ga ona još uvijek voli? . . . Takve i stotinu drugih sličnih misli i pitanja ispijale su mi toga dana moj mozak... Nisam mogao odoljeti srcu i odoh natrag k njoj... „Slušaj", rekoh joj, „ne muči me... Zašto od mene kriješ svoje tajne?... Ta ja sam ti muž i vječni drug u životu... Otkrij dakle svoje srce predanmom i priznaj mi sve... Ta ja ti ne ću ništa... Ali gledaj... ovaj... kako da ti kažem... ja od prvoga dana našega braka nisam dirao u tvoju staru ranu... I ne bi nikada do smrti, da mi danas sama nisi dala povoda za to... Oprosti mi to... no možeš li da pojmiš šta to znači, kad ja nemam izvjesnosti, ko je taj čovjek ko te je prevario i nad čijom slikom ti još i danas plačeš... Možda ga ja poznam, možda se i sastajem s njime, možda ga i štujem, a on, zlato, možda mi se smije, ruga... Možeš li da shvaćaš to?... Reci mi dakle ko je on, pokaži mi onu sliku..." „Ne mogu!" — „Zašto?" — „Ne pitaj me..." — „Da ne pitam svoju ženu kakvu sliku stavlja u njedra svoja, to je nemoguće. Ne budi stoga dijete i pokaži mi je". I kad je ona još uvijek bila neumoljiva, ja pridjoh k njoj, obujmih je i htjedoh da joj onu fotografiju iz njedara izvadim silom... Skočila je ko ranjena zvijer. „Puštaj me na miru! Ja ti ove slike pokazati ne ću!" „Moraš!" — „Ne moram..." — „Onda ga još uvijek voliš..." — „Pa... ako?" — „Ženo!" — „Kad si mislio biti ovakov nisi me mario uzeti ili mogao si me ostaviti prvoga dana... Ili zar misliš, da se može zaboraviti onaj, koga se prvi put u životu ljubi?" — „Ženo", drhtao sam ja „šta govoriš ti to? Ne sjećaš li se više zaklinjanja tvoga prve noći braka, tvojih suza i uvjeravanja? Ja sam držao da si ti sa svojom prošlošću prekinula, da ćeš u buduće pripadati samo meni, biti samo moja žena..." — „To sam i bila... Poštovala sam te, rodila ti dijete... Šta hoćeš više? Ne traži onoga što ti dati ne mogu, ne traži da iščupavam iz srca svoje najmilije uspomene, pa ćemo živjeti i dalje onako kao što smo živjeli dosad... Slike ti pokazati i dati ne mogu. Priznajem, to je on... kad bi ti sliku dala, ti bi ga prepoznao, sliku poderao, a meni onemogućio da ga ikada više vidim . . ." Prijatelju, ne mogu ti izreći kako mi je poslije toga bilo... Pogledao sam je samo, pograbio šešir i odjurio na ulicu... Lutao sam dugo, a onda se i opet povratio svome čedu. Uzeo sam ga na koljena, cielivao ga, milovao . . . Ono mi se smiješilo, slatko, jedinstveno, a kad se ono uočivši majku, njoj još sladje nasmiješilo... onda, ne rugaj mi se, ja sam za voliu toga djeteta nastojao da i opet zaboravim na sve... Nisam je više ništa pitao, živio s njom i dalje, ali moja sreća bje razorena . . . Od tada su kola pošla nizbrdice . . . Dijete se razvijalo i bivalo svakim danom sve veće... Govorili su mi, da je meni slično, ja sam se razdragano smiješio i nastojao da pronadjem u onom andjelku crte svoga lica... Bilo je tako lijepo, s crnima ko ugalj očima... Te oči nisu moje, a nisu ni ženine... biće valjda moga strica . . . i on je crn... to nije rijetkost... Slušaj dalje... Jednoga me dana žena umoli, da smije poći svojoj majci. Ko da joj to odbije? Ostao sam s djetetom sam. Plakalo je, trebalo ga je previti . . . Ne znajući gdje su dječije stvari, počeo sam tražiti po svim ormanima . . . Nisam ih našao, ali sam našao... sliku jednoga čovjeka s crnim kao ugalj očima, sliku, na kojoj su se još opažali tragovi osušenih suza... Aoh, prijatelju... pojmiš li to?..."

— Pojimam, prijatelju. Pa šta bi onda?

„Ništa... nisam joj rekao ni riječi, a ni slike nisam poderao... ćutao sam i tražio zadovoljstvo u mislima, da se možda ipak varam i da je moje dijete nalik na strica moga... Sa ženom sam prema spolju i dalje živio kao najsrećniji suprug; kod kuće smo znali sjedjeti i po dva sata zajedno bez ijedne riječi, ona pletući čarape a ja čitajući. Smješili smo se zajednički tek djetetu kad nam je domahivalo svojim malim ručicama i tepalo: ta-tamama, ma-ma-ta-ta... Naši susjedi prikazivali nas kao najskladniji bračni par i ljudi nam zavidjali. U toj zavisti ja sam uživao... Bilo mi je drago što ništa ne znaju i što ne mogu da se na nas nabacuju blatom. Tako mi je to prešlo i u samu krv... Čovjek uopšte voli da se obmanjuje, a kad jednu laž nekoliko puta ponovi, gotovo da i sâm vjeruje u nju... Pokušaj to, pa ćeš se uvjeriti... U društvu sam bio zbog toga uvijek nasmijan, uvijek raspoložen... Kad već u stvari nisam bio srećan, radovao sam se što su drugi pucali od jada vjerujući u varavi sjaj moje spoljašnosti... U to je vrijeme umro i zavodnik moje žene. Ona mi to nije rekla ali ja sam znao i nisam joj priječio da mu ode na sprovod. Meni je, razumije se, saopštila da ide sestri... Toga sam dana poslije tolliko mjeseci i kod kuće bio raspoložen. Ona je plakala, a ja da joj ne smetam otišao u gostionicu. Napio sam se i uveče onako ugrijan, htio da sa njome i opet nadovežem stari intimni život, koji sam prekinuo od onoga dana, kad sam našao njegovu sliku... Ona me odbaci... Prekoravao sam sâm sebe zbog toga i opravdavao njen postupak... Ta ne mariti tako dugo za nju, pa onda onako samo u časovitom raspoloženju na dan njegovog pogreba... ne... i ona je živo biće... pa i ako je sagriješila i prije i poslije... nije zaslužila da budem ovakav prema njoj... Ja sam kriv, ja... ja.. ja... Možda nisam trebao da budem takav prema njoj, možda bih je drugim postupkom još ipak bio predobio samo za sebe... U tim mislima ja sam protrnuo od užasa da sam možda za uvijek izgubio svoju ženu svojom vlastitom krivicom... Pokajao sam se u duši i nastojao da se popravim... No bilo je uzalud. Ona mi je doduše ostala vjernom i dobrom kućanicom, ali dalje od toga više ništa... Od onda živim kao živi mrtvac. Ta poznaješ me, a i sâm si takav... Ja ne mogu da trčkaram za ženskinjama. Ni pod živu glavu ne bih mogao da koju prevarim, a u one koje čovjek pri tom ne mora varati ne bih obrisao ni svoju obuću... A tako sam još mlad, pun snage i volje za životom! Pomisao da će tako trajati do smrti, grozna je... Živjeti tek za jelo, stan, odijelo, bez ljubavi i nade u bolje dane, to ti je da se koža naježi... I više put mi dodje da se ubijem... ne mogu, ono dijete koje me zove svojim tatom treba hranitelja... Drugi put mi dodje da pobjegnem nekamo daleko tamo do na kraj svijeta ili da se makar sada rastavim... ta to bi išlo lako... pristala bi i ona, i sama mi je to jednom ponudila, pa da nadjem drugo biće i s njime sprovedem ostatak života... Ta zar nisam i ja čovjek, zar nemam i ja pravo na ono što je priroda dala ljudima na uživanje?... No jedva da se te misli pojave, one i iščeznu... Zašto da to učinim sada zbog pustog materijalnog uživanja, kad to nisam učinio ranije, kad sam na to imao više moralnoga prava i uzroka? Šta bi rekao svijet, šta ljudi, šta moje već poodraslo dijete, koje ima prava da doznade, zašto mu roditelji hoće da pokvare proljeće života?... Ovo ti je evo istorija moga braka, prijatelju moj... Ti me gledaš nekako čudno... Pogadjam... Htio bi da znadeš, zašto sam se ja danas i pred svijetom pokazao melankoličan i zašto sam, kad se nisam odlučio da podjem drugom stazom, zatajio svoju ženu?... Reci ću ti u kratko: Jedna od onih dama podsjetila me na moju razorenu mladost... Gledajući u nju, povratio se u mene onaj moj pritajeni ja i želja za životom... Oprosti, popraviću to... skoro..."

* * *

Sutradan se sastalo i opet ono omanje društvo dama i gospode. Naš prijatelj je bio blijed, vanredno blijed, ali veseo... Mene nije mogao više prevariti:

— Hoćete li nam danas pričati, da li ste oženjen? navalila znatiželjno na nj ona mlada dama...

— Jesam... već davno sam i srećno oženjen!... odgovori on glasom, iz kojega je izvirivala kao neka posmrtna glazba nad vlastitim živim grobom, a ja sam shvatio zašto je njegov život dan bez sunca, njegova duša bašta bez ruža, a njegovo srce nebo bez zvijezda.

Uskršnji dodatak „Beogradskih Novina“.

Библиотека Воj. А. Весовића бр.

Kraj pristaništa . . .

Uz obalu šećem. Aleja kestena
Pružila se u dali. Drvlje tanko, krhko
I grbave grane. Po putu je sjena
Išarala ćilim. Nogom lišće prhko

Sve šuti i mota, a šum nekud bono,
Kô dis-akord mili. Slušam ga i čujem —
Pjesmu svoje duše, pa kô džbun sam klono'
Kad ga oštrac sreže. A ovamo snujem i

Priču, plavet neba, što će s dragom doći,
Pa da gugut puni prazna naša njedra,
Gdje fijuka vietar, kô bura u noći,
Kad prije tog smuti smiješak dana vedra

I suzom prosuzi. O Ti... željno gledam
Kako talas valja talas i svijetli
Jače voda tokom. Sa nje drhtaj ledan
Nosi vlagu. Već se čuju prvi pijetli.

Zdrava večer i sumračak velom magle
Po kraju sve muti. Čekam ladju, a njoj
Još ni traga. Pustoš. Čežnje pliju nagle
I rado bi na kraj svijeta, gdje se danjoj

Vrevi zadnjim trakom smrca bliži pa da
I sâm predam. Ali prije samo da su
Sni predamnom, što sad čekam. Slatka nada...
Varaš li me?! Gle: u mraku vatra sasu

Pregršt plama i vodom se iskra vrca
Kidaju se zrake, pjene tamni vali,
A što suklja dim i staje kucaj srca,
Mnijem: kraj je mom životu, draga znal li?

U to fićuk rezak žvižne, zrak proreže,
A palubom cinkaj zvona jekne. Vreva.
Bacaju se tanki lanci i stup veže
Teška ruka. Žamor. Ljudstvo kao plieva

Do izlaza spješi. Ja još stojim. Oči
Ni da trenu. Gdje je? Napinjem se. Ruka
Dršće od čekanja. Je l' tu? Hoće l' doći?
I kroz drhtaj trnci tresu. Bol i muka

Samnom pako dijele. A noć crna. Magla
Svuda. Mnijem: smrt već ide. Sad će k meni
Sve da sori. Ništa ne znam... Nagla
U to sjen prostruji. Svježost. Posmjeli sneni

S crna oka u mrak šikne. Klik i vrisak
Krv zavitla: Ti si!
Sad nek drvlje krhko
Noćnu sliku šara. Vas će ruke stisak
Svijetom vodit. A što nogom lišće prhko

Sve šušti i mota, a šum nekud bono
Kô disakord mili, pa slušam i čujem
Pjesmu prošlih dana — to je što sam klono
U čežnji, jer s Tobom svijet svoj novi... snujem.

R. F. Magjer.

Gjurgjev dan.

Sutra se u narodu srpskom i u crkvi proslavlja praznik Sv. Gjurgja, a mnogi srpski dom slavi sutra svoje krsno ime. O Gjurgjevu danu ima u narodu razni' običaja. Gjurgjev dan je prvi proljetni praznik. Sunce je do ovog dana došlo već do tolike visine na nebu, da je u stanju izazvati življi pokret u biljnome svetu, posle dugoga mu zimnjeg spavanja. Najveći deo običaja i gatanja, koja se u narodu toga dana čine, tiče se zdravlja kućnje čeljadi, zatim zdravlja stoke i obilnosti joj u mleku, i budućnosti momaka i devojaka. Još u oči Gjurgjev dana grade se krstovi od leskova pruća i meću se na kuće, zgrade, torove, bašte i njive. Sutra dan pak svaki se momak i devojka žuri da se okupa pre sunca u rekama, ili ako njih u blizini nema, onda kod kuće u vodi donesenoj. Još s večera a u kojoj je prenoćilo razno bilje i cveće, medju njima i gjurgjevak, selen i vrba. U pesmama, koje se tog dana pevaju, pominje se Lado. Nema sumnje, da je i to neko slovensko božanstvo, jer se pominje i kod Rusa (Did-Lado) i kod Slovenaca (Didino-leto). U Srbiji devojke pevaju tog dana ovu pesmu:

„Gjuragj kosi po pobrdju, Lado le mile!
Gjurgju žedjca dodijala, oj Lado, oj!“

Prije Gjurgjev dana ne valja selen brati ni mirisati, a na Gjurgjev dan svako uzme po jedan stručak te omiriše i zadene za pojas ili (devojke i mlade) za djerdan. Gdekoji se na Gjurgjev dan ljuljaju o drenu, da bi bili zdravi kao dren, a gdekoji se valjaju po zelenoj pšenici. U mnogim krajevima pre Gjurgjev dana ne jedu jagnjećega mesa, a na Gjurgjev dan svaki gleda da zakolje jagnje. Poznato je, da ovaj običaj i Turci drže. U krajevima oko Timoka svaki domaćin dotera na Gjurgjev dan k crkvi po muško jagnje, i onde mu na svaki rog prilepi po voštanu svećicu. Posle liturgije pop izadje medju jagnjad, kojima onda sveće na rogovima zapale, te im očita molitvu i blagoslovi ih (da se mogu klati i jesti). U nekim krajevima na Gjurgjev dan izbace pušku preko stoke, da bi im stoka napredovala.

Ima na Gjurgjev dan u nekim krajevima i ovaj običaj: Sastanu se po tri devojke, koje su već za udaju, pa na Gjurgjev dan rano otidu na vodu, noseći jedna u rukama prosa, a druga u nedrima grabovu grančicu, pa jedna od one dve zapita onu treću: „Kuda ćeš?“ A ona odgovara: „Idem na vodu, da vode i mene i tebe, i tu što gleda pre tebe“. Onda ona zapita onu što nosi proso: „Šta ti je u ruci?“ — „Proso, da prose i mene i tebe, i tu što gleda pro tebe“; po tome upita onu što ima grabovu grančicu u nedrima, šta joj je u nedrima, a ona joj odgovori: „Grab, da grabe i mene i tu što gleda pro tebe“.

Na Gjurgjev dan ne valja spavati (da ne boli glava), a ako li ko spava, on onda na Markov dan (25. aprila) da odspava na onom istom mestu.

Koliko nedelja zagrmi pre Gjurgjev dana, po onoliko dinara, kažu, da će biti tovar žita one godine.

Kraljeva slika.

Još iste večeri došao je i opet u kasno doba noći. Pripit, pa jedva stoji na nogama. Jedva se doteturao do svoje kućice. Ovo mu je bilo lako, jer je bila od crkve treća, a do tri brojiti znao je i inače, kada je bio u neprilici i za vlastito ime.

Kad je ujutro došao k sebi i osjetio svu golotinju svoje okoline, pa i sebe samoga, mrzovoljasto je kimnuo očima i stao istraživati kako će i gdje smoći toliko, koliko mu treba.

Dai' sam' za tri deci . . . ništa više. Znat' gospod'ne, Rokoš ne zabavlja ni ondakar kada j' i manje od tri... aja.

I za ta tri deci mogao si na njegovim ledjima, ako si htio, upravo cijepati drva.

Sve će Rokoš, sve, sam' ne kopati bunare. To nikada. A znat' — i sad je bio u svom elementu — to t' je vel'ki vrag. Ni da m' ko da pun akov (riječ „rakija“ vazda je izbjegavao), ne ću, pa ne ću.

Sad je obično koraknuo korak natrag, šešir natisnuo jače prema zatioku i nastavio opis bać-Andrdove kuće, gdje je proživio nemilu uspomenu o „bunaru“.

— Vrag mu . . . znat', velik je to lopov, al ne stari, već onaj njegov Joza, ona mira i sotrta dugajša. Kada s' bio već u po bunara, on pustio jedek brže, a nogom odvalio busu. Ona t', znate, povukla drugu i . . . no . . . što da Vam kažem dalje. Skoro s' zagušio. Da nij' ovi' moji' prsti ode Rokoš u popinu baštu . . . ode Rokoš zauvik u šljivik. Pa . . . o — o . . . iesam t' reko . . . tentala m' niegova . . .

— Ajd, ajd, što s' tudikar... kog čekaš... treba t' ići.

I Ivoš ode.

Kad pred veče, a ono selom čas proleti jedna, čas druga, pa tako kolija redom. Tu se bacaju kape, a one trobojke što vitlaju sa šešira po zraku.

Rokoš gleda i ne misli ništa. Samo što smrsi neke nesuvisle glasove, ili natuče šešir jače na glavu, a ruke u džep. Okrene lijevo, okrene desno i sve nešto kao da hvata, gdje bi mogao doći onako do tri gutljaja.

U to evo pješice Ivoša.

Otac, kao da mu to i nije sin. Bavi se u svoj svojoj dosadi sam sobom, a da ga tko zapita: što misli i kako, bio bi u neprilici.

Ovaj put ga trgne sam sin.

Untaglik.

Rokoš samo što tupo i besmisleno pogleda.

— Untaglik, pa untaglik.

Onda ga odmjeri. Već mu je bilo nešto kao sijevnulo, pa da mu se podrugne, što nije ponovno primljen, ali ga u tom pretekne sudošljak Ivošev.

— Untaglik zato, što s' nisi za nj brinuo. Treba t' za jaka prsa i tilo dosta ráne, a ne gladovanja i bubotaka, pa 'oš šakama i nogama. Ej, Rokoš, Rokoš . . . propo s'. Tvoj što jedini ni' uzet . . . sramota za selo.

— Šta . . . kaka sramota . . . Untaglik, pa nikom ništa . . . eto.

I on zafrknuo repom, pa ravno do Joške. Tu se već skupili.

Drugi dan isto, treći opet. Samo ono zadirkivanje za Ivošu češće i Rokoš već ne zna, gdje da smogne ono za „sebe“. Ide l' ovamo, prvo je: A što j' s' Ivošem — a?! da s' barem opoštenio, ali jok! D'o mi gutljaj čašićke, ko da s' ja žena, jal dite. Vrag mu... Ne će zato više Rokoš u bunare, nikada. Nego, znat' . . .

I on se okrene naglo.

— Žuri mi se. Hvalj'n Is's . . .

Onda se okrene, skine kapu i dobaci onako stereotipno:

— Idem na poso . . . već me čekaju, bit će dva tri, i više deci. A Rokoš nije onai što bi htio iz praznoga...

I on sve sam sebi i o sebi, gundja i grabi.

A kod kuće djeca već iskesila lice od slabosti, gladi. Žena se spustila, pa ne mari ni za išta. Kuća prazna, dvor pust. Žbuka sa kuće opada i gole grede izlupane i nakažene vire kroz pukotine, koje još objesna seljačka i jogunluk tumbastim oštricama od vremena jače iskasapi. Rokoševa je kuća uopće postala svačija svojina. Tko god hoće, taj se o nju očeše, zgrabi i odere sa nje, što valja, a što nije za što, ostavi ili odgurne nogom. I nitko tomu ništa.

Rokoš sam ni da bi pisnuo. Sad je pogotovo oživio.

Joškina „kavana“ puna, pa kad on dodje, dobro dodje. Ne govori mnogo, kao ni momci sami, kojima je on predmetom šale i sprdačine, samo je on ne opaža.

— Pi', Rokoš, pa da idemo.

— Evo, sad; treba piti. Ne živi s' sto godina. Pi' pa te nij' briga za ništ, jere sve i 'nako bi' će kako biti mora... indi.

U to došli na red oni tamo od dvadesete i četvrte, pete, šeste i dalje. Treba i Ivoša.

Ide j' drugud, opet isto pitanje, samo malo drukčije. Sadržaj vazda isti.

U tome pao razgovor o prvim ranjenicima.

— Pao Tudaja Azenićev kod Šapca.

— Ilija Gjurokov izgubio oko.

— Za Andrenina muža ne čuje se ništa.

— Sin seoskog noćobdije, Gjurica Moli, pao u ropstvo.

— Joj meni, sam' da mu ne iskopaju oči. Pa kako ć' samo tamo, di s' ne krsti rukom, već sa tri prsta . . . pomoz mu Bože i Mar'ja Tekinska.

I redom tako.

Rokoš samo gleda, a ono jedno oko samo što ne iskoči.

— Ja, boga m', nij' to šala . . . tako j' pa znat'...

Pokušavao tješiti, al to sve nekako preko srca, pa ne ide. On je uopće dio dana prespavao, a inače susretao vedra lica i slušao zveket čaša. Gdje on znade, što je to bol, žalost, žalovanje, neimaština!? Pa onda briga za druge. Ta on se nikada nije brinuo ni za sebe, a kamo li za druge! U crkvu je slabo išao, ali dobro je zapamtio onu filozofiju: Pogledajte ptice nebeske! Niti siju, niti žanju . . . a ipak ne stradavaju, jer se za njih brine Otac nebeski. Pa kao što za ona nedužna stvorenja, tako . . . Tu je on nastavio svoje: — Tako, tako . . . Pa i čemu tol'ko misliti na sebe. Nij' niko strado od gladi, pa ne će ni . . .

I tu bi slika njegove žene, djevojčice i Ivoša nadomjestila riječi. Jedno bi preletjelo pred njegovim očima i on samo što nešto raspoloženije, kimne zadovoljno glavom.

— Imaju ruke, imaju noge, pa neka s' brinu . . . neka. I ptice nebeske... indi.

U takvim prilikama snašao je, da nije ni osjećao, ni zimu ni neimaštinu... sve. Za to je i bio dobre volje, pogotovo uz nekoliko gutljaja. Za jelo se mnogo nije brinuo, jer i za to je lako ljeti, a zimi opet: klanja, karmine, svatovi, pa ti to Rokošu svatko dobaci, a bogme on sam i uzme, a da za to ne pita, i on iz časti u čast.

— Je l', molim te, je l' to dobro pečeno?...

I još i ne izreče, već je kus u ustima. Tako je to i kod pekara, gdje se svi užvale kraj one lule u ustima i od silnoga pljuckanja, dok on isproba „'oće l' pustiti tanje, ja l' deblje“.

Ovo nekoliko nedjelja kao da se okrenulo čitavo selo. Sve se užurbalo, pa ti to nitko ne misli na drugo, već svaki na svoje. Umre li tko god, prirede se karmine, ili sve onako u tišini, tajno, pa Rokoš sazna istom, kad je sve prošlo.

Vjeri li tko svoje dijete, ide to nekud brže već inače, jer gjuvegiji se žuri.

— Znaš, moro j' odma' otići, za t' nije imo vremena ni da s' pošteno naije. Pa ondakar i čemu tolike svatove. Rat je rat, za t' valja čuvati.

Ovo „čuvati“ svatko je jače naglasio i kao da se ispričava.

— Valja t' čuvati i kako s' ono kaže, bile novce za crne dane... ja—ja—a... teška s' vrimena, a u našoj kući nema t' muški glava. Što j' bilo, uzeli u varoši, pa bog zna kada će i kako s' vratit'. I 'oće l' kljasti, ja l' zdravlji. Bože, Bože...

Jednoga dana pozvali i Ivošu. Rokošu to nikako ne ide u glavu. A načelnik onda njemu odrezao:

— To ti je tako. Tvoj je Ivoš doduše slab, a i nešto šepesa od tvojih batina, ali kad može služiti za ruho i hranu u Gjurolovih, može za dnevnicu i u cara. Kad mogu drugi, moći će raditi i on. Lopatom valjda umije baratati. Sad si čuo, pa idi kući...

Usput sreo pandura Tadaju. Riječ po riječ i ovaj ti njega odvuče u dućan. to je bilo dalje nije se mogao unaprečac sjetiti najedanput, već sve onako komad po komad. Kad se malo prospavao i mašio za hladnom vodom, da utaži vatruštinu u grlu, osjećao je neku klonulost na čitavom tijelu, a u glavi sve mu se muti, šumi. Gomila kojekakvih riječi, savjeta, razumijevanja izlazi i izlazi i on koliko god trlja prstima po oku, toliko opet pridolazi slika za slikom. Ove se nekud ko združuju i on osjeća, što inače ne bijaše, da je on u krivom. Eto i najzadnji čovjek nekuda živi drukčije, a on jedini nit živi onako, nit živi kako bi bilo ma komu od koristi. Po gotovo u ovo ozbiljno vrijeme.

— Pa šta ć' šta da radim?

I koliko god je on na čas imao volje i stao crtati i nizati planove, pa da se nešto uradi, ostade ipak sve kod puste tlapnje. Mane rukom, polegne nauznak na rojtastu petaru i hrpu krpetina, pa će da stisne oko. Žmiri, al' u glavi sve vrije i on ponovno protrlja ono jedno svoje žmirucavo i nikad neispavano oko pa se digne.

Sjeti se sinoćnjega posjeta u dućanu i sijevne mu namisao: doći do nekoliko krajcara, a zaslužbu ne popiti.

Kuc ovamo, kuc onamo i on župniku u ured.

— Hvalj'n Is's, velečasni, molji'ću...

Dobričina starac gleda i ne vjeruje svojim očima.

— Pa koliko ti treba?

— Jednu krunu.

— Odmah?!

— Odmâ, molji' ću.

— Pa dobro. Starac izdao nalog i Rokoš iscijepao dobranu rpu drva, a onda založio i zasluženom „krunom“ otišao dućandžiji.

— To najprije, to... čekaj t' vi, kalasamije, pokaz't će vama Rokoš, pokaz't...

Kupljena uokvirena slika bio je jedini pošteni predmet njegovih podrtina. Kada ju je pribijao na zid, bilo je sto muka. Kuda tucne, a ono samo što se natruhla zemlja runi, komad po komad pada na zemlju i za čas zijevne nova rupa u zidu.

— Šta j' to? Pa ta t' čitava kuća ne vridi ni što j' crno pod noktom. E — ê, to tako dalje ne more biti!

Pogleda lijevo, pogleda desno. njemu prosine slika za slikom, kako je on to odavno već mogao popraviti. Da je samo jednu lopatu dnevno nabacio žbuke — eto drukčija bi kuća bila. A mogao je. Jer kad je tolikima drugima, trebao je i sebi. Pa onda: kako on to nije opazio prije? Eto već je i ostario, pa istom danas, kad je išao prikivati sliku.

— Baš mi je milo, ni' mi je ž'o. Čekajte...

U to stigla i žena. Po običaju zalupi vratima, pa kad ugleda Rokošu, kako namješta sliku i gleda, da li dobro stoji, plane u njoj davna pritajena gorčina.

— Je s' ti lud? A odakle t' ta slika? Šta će t'? Di s' ju ukr'o — â?!

On stao pa gleda. Prebire, pa nikako da mu pane zgodna riječ za odgovor. Još čas prije smislio je čitav govor, kojim će razložiti svojoj ženi svrhu svoga posla, pa da joj bude sve jasno. Kazat će joj, kako ona ni ne sluti, što se to sve zbiva u našoj carevini, koju „sadikar brani sve što j' doraslo do puške“, a on jedini ne pridonosi nikakove žrtve: Prvo, što nije uopće nikada bio vojnikom, a drugo, što Ivoša nijesu primili s njegove krivnje. U čitavom selu on je izuzetak. Pa kad već ne može onako, on će barem pokazati dobru volju. To može, kako mu reče prijatelj, ako iskaže dolično poštovanje osobi vladarevoj i uznastoji u dolično poštovanje uputiti mladje od sebe. A da je on to zaista i dužan učiniti, najbolji je dokaz, što kralj vojskom brani vlasništvo svih svojih podanika, pa po tom i seljaka samih... i one, koji ništa nemaju, a i sami se braniti ne mogu. To je sve tako veliko, nedokučivo.

Istina, on je u očima, ne samo svojih suseljana, već i vlastite žene puki jedan badavadžija i ništa više, ali on će odsele dokazati protivno. Prekasno nije nikada. Ispripovjedit će joj svu onu predvečernju borbu, na koju ga baš potakla rečena slika, dok je još s ostalima visjela u dućanu.

Po gotovo kad je tamo čitao na svakom licu vedrinu i neku samosvijest, svjesnost svojega životnoga poziva. Kako je nadalje svaka i najmanja kuća puna djelotvorne ljubavi za svakoga, pa korisnim djelima potpomaže i blaži boli i žalost drugih, a on sam o svemu tomu i ne zna da opstoji, nekmo li da sudjeluje čime u tom radu. Svoj propust i što je on uopće u društvu svojih suseljana, bio je svijestan i ako se zato nije osjećao krivcem. On pače krivi druge, što mu nijesu umjeli skinuti mrenu s oka. Kad su već njega držali nedotupavnim, trebali su pametni, koji su zato i pozvani, da preda nj iznesu sve kô na dlanu, kao što je to pandur Tadaja.

— Oni su krivi, da; zašto me nisu bocnuli, prije probudili. Da al to im valjda nije išlo u račun, nije, da.

I u njemu samome uzavrelo.

Pogleda na sliku i smirio se na čas.

— Vi'š taj s' jedini brine za sve... sve nas. Taj t' ne zna šta j' razlika med ljudima. Bog na nebu, a on na zemlji. Živ'jo zato naš kralj, Bog mu i duša!

Ankena Rokoševa nije razumjela ni ciglu riječ. Njoj se pače pričinilo, da joj je muž pomjerio pameću.

— Znaš, prijo, govori ti, kô da j' poludio... ne znam, šta mu je. Kô da nij' sve u redu. Sam' ako nij' di natrap'o — —

Kasno u noć vratio se Ivoš sa posla i donio prvu nadnicu, a jutrom rano otišao opet na posao.

— Tri krune... he-he-ê... to j' već novac. Za to s' već može nešta kupiti.

I on otišao do žene, pa da se „dogovori“ šta i kako će. Čisto se sam začudio, kako je on to trijezan prospavao noć i evo sada ne misli na špiru, već na dom. Sad mu je bilo jasnije, kako to, da se ostali suseljani, koji toga imadu više neg oni, drže kuće i bježe od badavadžije. Pa kako to onda i može boliti, kad ti ode netko iz kuće, koji je do sada ne samo privredjivao, već i bio drag. Po gotovo, ako taj — kao sada u ratu — još nastrada ili čak umre... Pomisli na Ivoša.

I prvi put stegne ga nešto u grudi i on očuti kô prijekor, kako je mogao živjeti toliko godina, a bez srca za slabića i kljastog Ivoša, za kćerkicu Ankenu, a najpače vlastitu ženu, koja je ipak i mimo njega kako tako, podržavala i kuću i starala se za djecu, da ne umru od gladi. Pa napokon ona ih je postavila na noge.

Rokoš se zastidi sâm pred sobom. Ganuće ga spopalo i on mrka lica spusti se na izlizani tronožak. U grudima ga stezalo, a u grlu sve gnjavi.

U to se povratio Ivoša i sav veseo klikne:

— Evo druga nadnica. Pa nij'to baš tako teško, kô što s' mislio. Nu, japo, ć'mo kupit nešta maji, neka s' i ona zaodije kô i druge žene, a ne da bude zadnja u selu...

To je bilo previše.

Rokoša, kô da je neki otajni plamen ofurio od pete do glave.

— Et' i on... dijete, pa kako pametno divani. A samo ja... ja... O Bože, u što mi život, pa 'oš u to vrijeme, 'di mil'ljoni ginu za cara i za domovinu, a ja ni bele... ništa. Šta s' ja caru privred'jo — šta? Sâm nis' bio vojak rad 'ednoga oka, a Ivoša s' okljakavio, a drugoga nemam... Ne! Tako t' to ne će biti više... aja! 'Oš je u mene zdrava pamet i dvi ruke radilice. Ima toga, da, pa da vidiš — —

I on uzeo šešir, natukao ga jače na zatiljak, pa ravno medju nadničare.

Kad je sin stigao na posao, Rokoš već zamahivao i udarao budakom, da su zamrznute buse u jarku letile i sve se runile u prašinu.

— Čekajt' vi, jesam t' rekao, pokazat ću ja vama... pokaz't ću ja svima.

I pokazao je novim životom.

M—r.

Mil...

O, zašto si prema meni...

Ruži I.

O, zašto si prema meni,
Tako hladna, nesmotrena,
K'o da i ti srca nemaš,
K'o statua od kamena.

Zar ne vidiš ovu tugu,
Što s' ne gubi s lica moga
Čežnjivoga, nevoljnoga,
Umornoga, nesrećnoga?

Zar ne vidiš ove oči,
Što se bore sa suzama?
Zar ne vidiš bolni osmeh,
Što zamire na usnama?

Zadužbine Ravanica, Manasija, Studenica, Žiča i Ljubostinja.

Njihov postanak.

Dva sata na istok od Ćuprije, kraj vode Ravanice ili Ravana, kao što se u pesmi zove, nalazi se zadužbina cara Lazara, manastir Ravanica, koju on podiže godine 1381., posvetivši je Spasovudanu.

Za postanje Ravanice narodna pesma daje toliku zaslugu carici Milici, ženi Lazarevoj. S genijem predvidjenja, koji je toliko bogodan ženskoj prirodi, ona, u obilju svakoga carskog blaga, potseća krunisanoga muža svog da pomisli šta oda šta biva, da se seti, šta će njemu biti do posletka. Ona bi rada bila da on stvori što trajno, što, — ako može — večito u zemlji svojoj. Ona mu redja sve one svetle tačke koje su već davno slavile imena mnogih Nemanjića, dajući narodu srpskom videlo, pouku i vaspitanje u duhu evandjelja. Rada bi bila da on sebi zadužbinu podigne, jer u protivnom slučaju, veli, neće im pristati blago

„Ni za zdravlje ni za našu dušu
A ni nama, ni kome našemu."

Car Lazar oseti svu istinu Miličinih prekora, pa rekne:

„Hoću gradit crkvu Ravanicu
U Resavi kraj vode Ravana;
Imam blaga koliko mi drago,
Udariću temelj od olova,
Pa ću crkvi sagraditi platna,
Sagradiću od srebra bijela,
Pokriću je žeženijem zlatom,
Podnizati drobnijem biserom,
Popunjati dragijem kamenjem". —
Sva gospoda na noge ustala
I časno se knezu poklonila:
„Gradi kneže, biće ti za dušu,
I za zdravlje Visokom Stevanu."

Miloš Obilić, koji je uvek gledao da nadje istinu, da pozna što je po sebi dobro, pa da ga pohvali, ne pohita da izjavi vladaocu svoje odobravanje.

Knez opazi Miloševo ćutanje, i pozva ga da i on kaže šta misli.

Miloš se taj čas odazove. Pomenuvši sve nesreće koje su još tada pretile Srbiji, i zbog kojih nije bilo uputno rasipati toliko svoje blago, naprotiv, verujući u veću trajnost kamena i u večnost ideje, savetuje knezu:

„Da kopamo mermera kamena,
Da gradimo crkvu od kamena,
I Turci će carstvo preuzeti,
I naše će zadužbine služit'
Od vijeka do suda Božjega."

I ako je Milošev savet bio caru po volji, opet je, po svedočanstvu letopisca, crkva Ravanica bila išarana zlatom i obogaćena sudima srebrnim i pozlaćenim.

Okolo je Ravanica bila ogradjena gradom i sa sedam kula utvrdjena. Priča se, da je jedna od tih kula bila neobično visoka i na njoj se svako veče palio fenjer, kad se počinjala večernja bogomolja u Ravanici, pa su na taj fenjer gledali sveštenici čak iz Kruševca(?) te i tamo, u isti sat, počinjali bogomolju, na koju je dolazio car Lazar.

Telo sv. cara Lazara, kad je preneseno s polja Kosova, položeno je u Ravanici. Odatle su ga preneli duhovnici 1680. godine u Sent-Andriju, više Budima. Otud su ga vratili u Fruškū Goru, i tu su obnovili manastir Vrdnik, nazvali ga Novom Ravanicom, i u njemu položili cara Lazara, gde počiva i danas.

Ravanica je gorela 1398., a 1438. zauzeo ju je car Murat, kad i grad Borač u Gruži (grad se ovaj nalazi nekako na sredini Gruže, na vrlo živopisnom mestu. On je za vreme srpskog despostva bio na glasu).

Od 92 sela, koliko ih ima u celom ćuprijskom okrugu, oko 30 nijh se pominju u povelji cara Lazara kojom ih je on 1381. godine pridao svojoj zadužbini Ravanici.

Ne zna se kakve su bile dužnosti ovih sela prema crkvi kojoj ih je car dao, ali se svakako može pretpostaviti, da su stanovnici njihovi imali da snose neke terete prema toj carskoj zadužbini, koju je car načinio doista — kako narodna pesma kaže — „o svom hljebu i o svome blagu."

Pri svem tom, ljudi ovi su smatrali Ravanicu, zadužbinu oca, i Manasiju, zadužbinu sina, kao svetle i vrle mile tačke u svome kraju.

Gosti, koji su naročito u starije vreme dolazili gomilama tim bogomoljama, i mnogobrojni sabori, koji su se oko njih sabirali, najbolje posvedočavaju to narodno raspoloženje.

Stanovnici ćuprijskog okruga nisu veliki bogomoljci, oni na manastire Ravanicu i Manasiju ne gledaju kao na sredine čisto religiozne, nego kao na prestavnike boljeg doba, negdašnje snage, uma i umetnosti srpske.

Manasija.

Manasija i Studenica dva su najkarakternija spomenika iz stare srpske istorije. Pred burom nad srpskom državom dizao se Despot Stevan Visoki, sin cara Lazara, s velikom brigom krasnu i tvrdu Manasiju. Despot Stevan Visoki, nasljednik zaljuljanoga prestola, bio je čovek krepkoga uma, široka hteva, snažne volje, — ali prilike tada behu već vrlo mutne.

Sa istoka, mesto iznemogle Vizantije, dizaše se uredjena osvajačka poplava, a u zemlji srpskoj ne beše jedne misli-vodilje, ne bejaše, da se tako izrazimo, onog plamenog stupa, koji je nekad Izrailjce vodio kroz pustinju.

Proročkim jezikom govori pesma zloslutnica:

„San usnila carica Milica
Da se vedro nebo prolomilo,
Da je mjesec na zemljicu pao,
Da su zvezde kraju pribjegnule,
Da su njeni dvori izgorjeli,
Samo jedan kamen ostanuo
I na njemu kuka kukavica."

Car Lazar je dobro protumačio san; doista je od carske porodice ostao Srbiji jedini Stevan, kao kakav ogoreo kamen.

Kad narod izgubi misao-vodilju, kad zaboravi ono što ga čini jednim živim organizmom, kad zaboravi svoju prošlost a napusti budućnost, onda u njemu niču stranke niske, bescelne, sebične.

Nešto na to nalik je bilo u državi Stevanovoj.

Videći da sunce sreće srpske naginje na zaranke, znajući da će nastupiti odveć teški dani narodu srpskom, ali ipak verujući, da se u dubini narodnog duha još gaji dovoljna sila, koja će nekad objelodaniti nov život njegova naroda, Stevan je hteo da tvrdim kamenom i trajnom uspomenom učini godimet vaskrsu toga novog života.

Tražeći osamu i tišinu, gde bi za života mogao granati misli svoje o narodu svome, on je izabrao mesto u Resavi, kraj reke toga imena, i 1407. godine otpočeo zidati divotnu crkvu Svetoj Trojici, pa je ogradio tvrdim gradom sa dvanaest kula, medju kojima je ona, što se zove „Despotova kula" i danas neobično visoka.

Glavno kube nad amvonom drže iznutra četiri visoka stupa. Crkva je bila živopisana tako lepo, da se o tome pričalo kao kakvo čudo u svoj zemlji. Despot je čak na grčka ostrva slao ljude te kupovao utvari i ukrase za svoju zadužbinu; knjigama, utvarima i svakojakim bogastvom Manasija je bila pretekla i najveće lavre u Sv. Gori. U samoj crkvi Despot je načinio grobnicu za večni sanak prahu svome.

Kad je sve bilo gotovo, Despot zovne srpskog patrijarha Kirila s celim saborom srpskih vladika, igumana i drugih časnih lica, te na Sv. Trojice osvete bogomolju.

Posle toga je sabirao tamo učene ljude, koji su se bavili mišlju i prosvetnim radovima. S njima je on najradije razgovarao i zajednički boravio. Ti su ljudi pisali knjige za crkve, za manastire i učionice narodne onoga doba. I sam se Stevan bavio tim radom i s vrlo velikim uspehom.

Despot Stevan je nesretnim slučajem, padom s konja u lovu oko Beograda, završio svoj život. Telo mu je preneto u njegovu zadužbinu, gde i danas počiva.

Manasija je posle smrti Stevanove postala rečiti prestavnik srpske prošlosti i propovědnik bolje budućnosti.

Nesreća, koja je posle Despota Stevana grozila Srbiji, nije mimoišla ni njegovu zadužbinu.

Godine 1456. pominje se da je izgorela Resava. Ovde nam valja primetiti, da se manastir ovaj i grad zove Resava; ime Manasija mnogo je docnije i novo je, jer se u letopisima nigde ne spominje.

Godine 1458. Mahmud paša je zauzeo Resavu (Manasiju) sa još nekoliko mesta. Za svoje vlade Turci su držali Manasiju kao i svaki drugi grad; tu je sedio jedan starešina s većim odredom vojske.

O Manasiji je mnogo pisano, a uvaženi akademski slikar g. Steva Todorović, pomoću vladike negotinskog Jevdjenija, predjašnjeg arhimandrita manasijskog, izdao je vrlo lepu sliku manastira Manasije.

Studenica.

Južno od Kraljeva, deset sati pešačkog hoda, iza planine Djakova, na desnoj obali reke Studenice, dva sata više njenog utoka u Ibar, podigao je Stevan Nemanja 1190.—1197. godine divnu crkvu Sv. Bogorodici, koja se u spomenicima obično zove Lavra Studenička, a narod je zove Studenica.

Od starih srpskih crkava Studenica je po veličini jedna izmedju prvih, a po lepoti svog oblika, po rezbi svoga kamena, po skupoći svoga mramora ona nema sebi ravne do Dečana; Manasija je veličanstven Ljubostinja lepa, lepa smerno, tako reći pobožno, ali Studenica je čisto raskošna u lepoti svojoj, osobito spoljašnjoj.

Doista je opravdano, što se svuda u okolini ove bogomolje njezin sveti osnovalac — koji se nije nikad potpisivao „kralj", nego samo Veliki Župan Raški — zove car Simeun! Po ovoj zadužbini njegovoj i u najpotonjijim vekovima će se reći, da je dosta carovao. Što treba oči da vide, to usta ne mogu ispričati. Studenicu treba viditi, jer nju verno opisati nije moguće.

U Studenici je saranjeno telo Stevana Nemanje, koji je u kaludjerstvu nazvan Simeun, a po smrti „Mirotočac", jer se u narodu priča, da je iz groba njegova točilo miro.

U životu pak, pred desnom prestonom ikonom, mošti su kralja Stevana Prvovenčanog, Nemanjinog sina.

U porti studeničkoj, s južne strane velike crkve, imaju još dve bogomolje: Nikolja i Kraljeva crkva. Za prvu, koja nema nikakve lepote niti čega osobitoga, priča se da je gradjena pre Studenice, te se u njoj služilo dok je velika gradjena, a drugu je načinio 1314. godine kralj Milutin. Ova je crkva osobito lepa svojim simetrijskim oblikom.

Žiča.

Jedan sat na jugozapad od Kraljeva, na desnoj strani Ibra, pod Stolovima, beli se i danas ova znamenita zadužbina Stevana Prvovenčanog, koju je gradio, da se u njoj „postavljaju kraljevi, arhijepiskopi, episkopi i igumani". I doista, narodno verovanje kazuje, da se u njoj krunisalo sedam kraljeva. Za svakog krunisanog vladaoca bila su zasebna vrata, zbog čega se ona i zove Sedmovratna Žiča.

O postanku Žiče svi su dragoceni zapisi već prepisani i štampani. Najzanimljivije o tome je napisao Kanic u svome delu „Vizantijski spomenici u Srbiji" — u Beču 1862.

Po mestu gde je, po ravni neobičnoj manastirima, a u nekoliko i po rečima zavetnog pisma, ispisanog na svodu pod kulom, može se misliti da je Žiča prvo bila svetovna crkva, pa tek kasnije postala manastir.

O ostacima živopisa doneli su svoj sud domaći umetnici. Pok. Mihajlo Valtrović i Dragiša Milutinović snimili su neke slike iz te bogomolje, izložili ih jednom u Beogradu na ugled prijateljima te umetnosti, pa su posle slane na arheološke izložbe u strana mesta.

Po mišljenju ova dva stručnjaka živopis u Žiči zauzima prvo mesto medju svima u starim srpskim crkvama i manastirima.

Žiča je dugo bila pusta i zapuštena. Tek 1856. godine nju je obnovio pok. vladika negotinski Jevdjenije, koji je u njoj saranjen. Za vreme vladavine poslednjih Obrenovića Žiča je potpuno obnovljena i od tada brižljivo održavana, naročito posle miropomazanja kralja Aleksandra u njoj.

Ljubostinja.

Nešto više od deset sati zapadno od Jagodine, na levoj strani Morave, pola sata od obale, uz Ljubostinsku reku, nahodi se jedna od najdivnijih tvorevina stare srpske arhitekture, nahodi se manastir Ljubostinja, za postanje koga su vezane teške uspomene iz života srpskog naroda posle propasti na Kosovu.

Ovo je zadužbina carice Milice, nesretne udove cara Lazara, koja je preminula u novembru 1405. godine i po predanju ukopana tu u ženskoj preprati, s leve strane u kamenoj grobnici, koja stoji i sada.

Ljubostinja je po lepoti svojih oblika, srazmernosti svojih delova, po harmoniji, koja je održana u svemu stvoru, jedan od najsretnijih arhitektonskih proizvoda staroga srpskog doba. Na njoj se vidi da je dogradak, ona preprata, koja toliko ruži mnoge srpske bogomolje, tako neosetno izidana, da se ni po čem ne može reći, da je to nešto odvojeno, nego izgleda sve kao jednostavna harmonijski izvedena tvorevina. A što je najvažnije, delo je to srpskih ruku; nju je gradio Srbin protomajstor Borović Rade (u narodnoj pesmi Radeneimare), koji je po svoj prilici bio tvorac i Manasije.

S. P. R.

Milica S. Vlatkovićeva, Donji Lapac.

Oj, djevojko koga željkaš?

Krvca teče bojnim poljem
Čovječanstvo pada,
Oj, djevojko, drugo moja
Koga željkaš mlada?

„Željkam oca i bratana
I dragana svog
Tople molbe gore šaljem
Da ih čuva Bog".

Vidiš, seko, prolom gusti
Što u ogniu ori,
Po njem trupla razbacana
Ondje su ti svi...

Krvca teče bojnim pojem
Čovječanstvo pada,
Oj, djevojko drugo moja
Ne čekaj i' mlada!

Gjurgjev dan na Avali.

(Postanak saborisanja.)

Oko polovine prošlog veka beše se javio u selima oko Avale nekakav „vrač", kome je prost svet išao, kao kakvom poslaniku Božijem, jer je on prorokovao šta će kome biti, a zna se koliko je silna ona radoznalost koja čoveka vuče da prozre ma i najmanje u ono što će mu biti sutra. U svojim spisima pok. Milan Gj. Milićević ima o tome „vraču" ovo:

„Kad sam se bavio u Ripnju kazivali su mi, da je, prorokujući, gledao u neku knjigu. Otac moj, koji je znao čitati, pričao mi je, da knjiga nije bila pisana našim slovima, nego nekakvim koja on nije poznavao.

Jednom, vele, pred mnogo sveta, jedan Ripanjac (Joksim Kačarević), izvadivši iza pojasa svoj pištolj:

— Ako si pogadjač, rekne on tome „vraču", pogodi šta ima u mome pištolju?

— Fišek baruta, dve polovice, jedna dramlija i sukija, — odgovori sa svim slučajno „vrač".

— E, ljudi! istina je sve tako, reče zaprepašćeni Joksim. I posle toga su sve češće padali dinari na prorokovu knjigu.

Taj neobični čovek bio je odnekud iz bela sveta; ništa se nije znalo koje on, odakle je, i šta ga je dovelo u okolinu Avale, da je ožari videlom svog proročanstva. Zvali su ga Stevan Hromi, jer je ramao na jednu nogu.

Kad je ostavio seljačke kuće pa se mašio gradskih domova i tu počeo prorokovati, onda je, kažu, proteran iz Srbije, i posle se o njemu nije ništa više čulo, kao ni pre njegove pojave.

Avala je bila najmiliji predmet Stevanova sanjanja. On je kazivao, da se negde u Avali nalazi zakopano silno blago. Zakopano je, govorio je, vrlo duboko, i najpre se mora dići nekakav veliki kamen, pa tek onda doći do blaga. Mnogi lakoverni ljudi, ne samo iz okolnih sela, nego i iz samog Beograda, proveli su dosta noći, kopajući zemlju po Avali, da bi se tako na brzu ruku mogli obogatiti. Čak je podrugljiva pesma pričala kako su iz Beograda

Podigla se četiri dedaka,
Sva četiri bejahu jednaka,
U Avalu, da kopaju blago.

Kao što se moglo i napred znati, niko nije dobio ništa, osim po nekoliko neprospavanih noći i ovakvih podrugljivih pošalica i peckanja.

No „vrač" je još kazivao, da će na Avali biti crkva i da će slaviti Gjurgjev dan. O prvom Gjurgjevu dne, posle tog prorokovanja, mnogi ljudi iz okolnih sela izadju na Avalu tek što se veli, čuda radi. Drugoga Gjurgjeva dne izadje ih više. Momčad i devojke jedva čekaju takve prilike da se naigraju i provesele. Nije prošlo mnogo, pa su i beogradjani saznali za taj sabor na Avali, i počeli i sami dolaziti o Gjurgjevu danu. I tako je neko išao da se proveseli, a neko da vidi Avalu, a opet neko da se s nekom vidi na Avalu, drugi da što proda ih kupi; tako je postao čitav sabor, i ako još nije bilo crkve ni manastira.

I u najnovije doba, kad je god lepo vreme, svake godine je na Gjurgjev dan bilo na Avali puno sveta iz okolnih sela i iz Beograda.

Eto, tako je postao sabor na Avali o Gjurgjevu danu.

S. P. R.

Nenadani dobrotvor.

Ljudevit Filip, vojvoda orleanski, sin francuskoga kralja, došao je jednom na svom putovanju u Francuskoj baš u podne u jedan maleni gradić. Zaustavi se kod prve kavane i pošto je bio gladan, naruči ručak.

Gostioničar, koji je bio lakom za novcem, pomisli, ovo je prvi, a možda i poslednji puta, što je u moju kavanu došao jedan kraljević, pa taj treba da kao kraljević plati!

Kada je pobočnik pitao za račun, reče mu kavanar:

— Ručak stoji pet stotina franaka.

— Ta to je bezobrazno! — ljutito će pobočnik.

— Svejedno, ali kod mene nije jeftinije, — odvrati kavanar.

Ljutit nad tolikom prostotom ispripovijeda pobočnik konačno cijeli dogadjaj kraljeviću. Ovaj se nasmiješi i zapovijedi, da mu pozovu predsjednika opštine.

Kada je došao predsjednik opštine, reče mu kraljević.

— Ja sam odlučio, da siromasima ovoga grada poklonim tisuću franaka pod jednim uslovom!

— Ja se pokoravam svakom uslovu, koji će mi vaša kraljevska visost staviti! — reče ponizno predsjednik opštine uz duboki poklon.

— Dobro, — prihvati kraljević. — Evo vam tisuću franaka u zlatu. Uslov je taj, da vi od ovoga novca platite kavanaru ručak, koji sam netom ovdje potrošio.

Predsjednik opštine uzme sa zahvalom novac, a kraljević se odveze.

Iz početka nije predsjednik opštine pravo shvaćao cijeli taj dogadjaj, te se zadovoljno smiješio nad ovim neobičnim naumom kraljevića, no kada je doznao za stvar i kada je k tome gledao kiselo lice neotesanoga kavanara, nasmijao se baš od srca, te je velikodušno platio jedan franak za ručak, a ostalih 999 franaka upotrijebio je za gradsku sirotinju.

I tako je taj lakomi kavanar i nehotice postao dobrotvorom gradske sirotinje.

Smrtna osuda protiv Isusa Hrista.

U kapelici Caserte u Italiji, nalazi se ploča od kovine, na kojoj je urezana u hebrejskom jeziku smrtna osuda, izrečena protiv Isusa Hrista. Sa strane glavnoga teksta je opaska: „Isto takova ploča priposlana je svakomu plemenu". Ova je ploča bila nadjena u gradu Aruili, u njekadašnjoj kraljevini Napulj, i to prigodom iskapanja oko godine 1280. Poslije toga čuvala se ta ploča dugo vremena u sakristiji nekoga samostana nedaleko Napulja, dok ju napokon opet ne povratiše kapelici Caserte. Za vrijeme Napoleona I. bijaše u velikoj opasnosti, da ju ne odnesu u Francusku, te ju samo velikim žrtvama, koju su fratri doprinašali francuskoj vojsci, i molbama, spasiše od toga. Uslijed toga bude ta ploča od francuske komisije za umjetnost pomno istražena i cijeli njezin sadržaj preveden na francuski jezik. Prema prijevodu glasi osuda ovako: „Osuda, izrečena po Ponciju Pilatu, nadstojniku Dolnje Galileje, glaseća, da Isus Nazaretski ima pretrpiti kazan smrti na križu. U sedamnaestoj godini vladanja cara Tiberija i na 25. dan mjeseca martá, u svetom gradu Jerusalemu, za vrijeme, kad Ananas i Kajfaž bijahu božji svećenici. Poncijus Pilatus, nadstojnik Dolnje Galileje, sjedeći na predsjedničkoj stolici izreče osudu, da Isus Nazaretski ima na križu umrijeti i to izmedju dva razbojnika, budući da protiv njega glase ove velike i teške optužbe naroda: 1. Isus je zavodilac; 2. Isus je buntovnik; 3. Isus je neprijatelj zakona; 4. Isus se krivo nazivlje sinom Božjim; 5. Isus se krivo nazivlje kraljem Izraela; 6. Isus je ušao u hram, praćen od velike množine, koja je nosila palme u rukama. — Zapovijeda se prvomu Centuriju Guirilu Corneliu, da Isusa odvede na stratište. Zabranjuje svim ubogim i imućnim osobama, da zapriječe smrt Isusovu. Svjedoci, koji pisaše osudu, jesu: 1. Daniel Robani, farizejac; 2. Johanes Zarebatel; 3. Rafael Robani; 4. Caper, učenjak. Isus voditi će se iz grada Jerusalima kroz vrata Suzena."

Vaskrs i crvena jaja.

Kako je postao običaj da se o Uskrsu darivamo crvenim jajima, postoji u predanju ova priča:

Kada je Isus Hristos vaskrsao, posle trodnevnog grobovanja, rastrčao se uzrujani svet, pa je na sve strane raznosio taj radosni glas. Na trgu se našla jedna žena, koja je imala za prodaju punu korpu jaja. Ona tome glasu nije verovala, pa će reći:

— Znate li kad će Hristos vaskrsnuti? Kad ova jaja postanu crvena.

Tek što je to izrekla, a sva jaja u korpi postadoše crvena. Ona se tad uveri, da je Hristos vaskrsnuo iz mrtvih, te kogod je mimo nje prošao, darivala ga je jajima, sa rečima: — Hristos vaskrsnu!

To se zapamtilo, pa su posle i druge svake godine o Uskrsu bojili jaja i medjusobno se njima darivali, pozdravljajući se gornjim rečima, da je Hristos vaskrsnuo. Eto tako se i do danas održalo u običaju.

Aforizmi i izreke.

Za seljaka se može reći: Njegova rafinitranost se proteže samo dotle, dokle njegova sebičnost stiže.

*

Žena je tek onda zadovoljna sa svojom slikom, ako izgleda, kao što bi ona htjela da izgleda.

*

Najsavršenija životinja na zemlji jest — čovjek.

*

Dani su, kao časovi brzi i vratiti se neće. Dobro bi bilo, kad nebi iskustvo godinama išlo i kad bi se na kraju života opet počelo živjeti!

*

Žena, koja je odista savršeno lepa, smatra sebe kao „živo umetničko delo". Ona se o sebi stara i brine, kao arheolozi o skupocenim mramornim spomenicima.

*

Trebali bismo zaviriti iza kulisa životne pozornice, da bismo vidjeli pravu predstavu i užasno podijeljene uloge.

*

Mnogo trpjeti ne znači mnogo iskusiti. Čovjek ne može reći, da je iskusan ni na kraju svog života; jer cio je život naš jedno veliko iskušenje.

*

Žene su rodjeni pravnici; one ne govore nikad ubedljivije, nego kad nemaju pravo.

*

Velika bol nas vodi geniju.

Sala

Lepi izgledi.

Bolesnik: Ah, gospodine doktore, ne plašim se ja ni malo smrti, nego me je, znate, strah...

Lekar: Od čega, prijatelju?

Bolesnik: Pa, znate, strah me je, da ne budem živ sahranjen.

Lekar: Ako je samo to, onda se ništa ne brinite. To vam se kod mene ne može desiti.

—

Opet dobro.

A.: Ama, čoveče, je li istina, da se naš književnik Radovan izmirio sa svojom ženom?

B.: Potpuno! Ona opet čita, što on piše; a on jede opet, što ona kuva!

—

Prvi čovek.

A.: Ko je bio prvi čovek?

B.: Koješta... pa to se bar zna... Adam.

A.: Eh, vidiš, nije nego Rosenberg!

B.: Otkud pa on?

A.: Otud, što sam ja u Hamburgu video jednu firmu, na kojoj piše: „Adam, predje Rosenberg!

Nedjelja cara i kralja Karla

Vrtna svečanost

5. maja 1918.

car. i kr. auto-grupe u Beogradu u parku Konaka.

Raspored:

Ulaz u 3 sata poslije podne.

8—4 sata promenadni koncert garnizonske glazbe.
4—5 sati tombola.
5 sati razdioba nagrada kod natjecanja u ljepoti.
5—7 sati boj konfetima i koriandolima. Uspinjanje zračnih balona; hranjenje svih grabežljivaca menažerije.
7—8 sati stanka za osvježenje.
8—8½ sati vatromet.
8½—10 sati predstave na svim pozornicama.
10 sati jedenje guljaša u ugarskoj gostionici.
Poslije 10 sati zabava kod grincinskih originalnih kvarteta, u ugarskoj gostioni kraj ciganske glazbe i t. d.

Ulaznice se u ograničenoj mjeri uz cijenu od 8 K mogu dobiti u svim časničkim menažama u Beogradu, u kancel. direkcije MGG|S u časničkoj i činovničkoj kasini i u zapovjedništvu auto-grupe u Konaku. 1160

A. Grin:

DAN ODMAZDE

(Nastavak.)

„Neću dugo izostati", odgovori on polako, „vrlo ću se brzo vratiti, možda već kroz koji dan."

Ma da on to nije toliko jasno izražavao, to je ona u tome ipak gledala njegovu namjeru, da se odvoji od nje. Stoga mu reče:

„A kad se budete vratili, svakako bi željeli, da više nikoga ne zateknete u kući, da bi se u njoj mogli smjestiti po svojoj volji."

„Nemojte tako," odgovori on naglo, „ovo je vaša kuća; kao što sam već rekao, ova je kuća dio nasljedstva, koje će vam po zakonu pripasti kao udovici moga oca."

„Ali... Kada... ako ja ne budem htjela primiti to nasljedstvo," otpoče ona drhtavim glasom... „Ako bih u opšte odbila ma šta da primim," — Stanhope je i dalje bio hladan i neumoljiv — „dali bi mi to povratilo vaše poštovanje, dali bi me onda..."

„Precjenjujete moje mišljenje", prekide je Stanhope da bi u naprijed preduhitrio svaku njemu neprijatnu aluziju. „Molim vas, da se u svemu, što budete preduzimali nikako ne upravljate prema mojim pogledima. Vaš položaj kao udovice moga oca potpuno isključuje svaku kritiku s moje strane."

Sada Flora nije mogla uzdržati svoju strast:

„Hoćete da kažete isključuje svako saučešće, svako sažaljenje, svaku ljubav sa vaše strane!"

Krupna je riječ dakle ipak pala i učinila je silan utisak; oboje su ćutali, ali im je uskoro opet laknulo — njoj zato, što je najzad glasno mogla izreći ono, što je toliko dugo krila u svom srcu, a njemu, jer mu je time bio dat najzgodniji povod za objašnjavanja, do kojih je na kraju krajeva ipak moralo doći.

„Pa, kad bi i bilo tako", odgovori on usiljenom mirnoćom, „imali bi u svakom pogledu razloga da budemo zahvalni toj okolnosti. Ja za svoje prijatelje i rodjake ne mogu osjećati ništa drugo do li samo simpatiju. Za mene je isključena svaka ljubavna sreća. Što se ljubavi tiče, ja više nisam gospodar svoje sudbine."

Ona ga pogleda začudjeno i uplašeno; toga je časa prvi put bio osjetio, da ga njena ljepota dira. Kako da ublaži udarac, koji je bio prinudjen da joj nanese? Kako da se objasni sa njome, a da je najstrašnije ne uvrijedi?

Nije imao kud, već izvadi iz džepa očevo pismo i predade joj ga.

„Šta znači to?" uzviknu ona. „Opet kakva nova nesreća?"

„Neznam od kakvih je to pogrješnih pretpostavki polazio moj otac," odgovori on. „Ovo su njegove posljednje želje što se mene tiče, a napisao ih je, kao što pouzdano znamo, tek nekoliko sati pred smrt."

Ona pročita pismo. Hartija se gužvala od drhtanja njenih ruku, sva je preblijedila, a oči joj se zažariše od uzbudjenja.

„Ko je ta Natalija Yelverton?" uzviknu ona.

„Neznam, nikada ranije nisam čuo to ime."

„Nepoznata djevojka!" promrmlja ona zapanjena od čuda. Uporno ga je gledala, kao kad bi htjela da ga prozre do u dobinu duše. „Ali, molim vas, ta to je nečuvena tiranija", dodade ona šapatom i revoltirana. Ta vas ni u kom slučaju ne može vezati ovako neosnovan zahtjev. Ta to bi bilo svirepo, sam bi vaš otac, da je sada još živ razriješio te dužnosti."

Na njegovom se licu pojavi izraz hladne strogosti.

„Nesmijem se protiviti posljednjim željama svoga oca. Pri tome ja niti ne bih mogao biti srećan, niti bih ma kome mogao pružiti sreće. Moja je sudbina riješena; nemojte pokušavati, da je promijenite."

Ona ga pogleda i uvide, da se on neda pokolebati u svojoj odluci. Posljednje riječi njenog pokojnog muža bile su sudbonosna presuda kako za njega, tako za nju.

Ta zar je on nikada baš nije volio? Znači da se ona varala, kada je mislila, da on dijeli njene osjećaje? Koliko li je sada u njegovim očima morala izgledati niska i dostojna prezira. Nikako, to nije bilo moguće, da je ona ikada mogla biti toliko slaba i zaslijepljena; ta morao je gajiti nežnijih osjaćaja prema njoj, inače bi ona morala propasti od stida i kajanja.

No njegov izraz lica nije nikako opravdao takvo vjerovanje. U njegovom su se licu ogledali patnja i očajanje, ali ne zbog nje; izmedju njih kao da se stvorio nepremostiv jaz. Drugi je neki bol ispunjavao njegovu dušu, bio je pretrpio sasvim druge gubitke i razočaranja, o kojima ona ni pojma nije imala.

(Nastaviće se).

Najnoviji Bazari mogu se dobiti u KNJIŽARI „NAPREDAK" BEOGRAD, Knjaz Mihajlova 9. 1116-IX

Udžbenike za **Francuski jezik**
Petrović, Francuska gramatika (ćirilicom) 5·—
Berlitz, Metoda za Francuski jezik, deo I 6·—, II 7·—, III 10·—
Kuntze, Srbin u Francuskoj (razgovori) 1·50
Neufeld, Srbin u Francuskoj (razgovori) 3·—
Conroier, Manuel de la Conversation Français-Allemand 7·20
Langenscheidt, Nemačko-Francuski Rečnik I|II 10·—
— Isto veliko izdanje I|II 40·—
I drugih udžbenika za francuski i druge jezike mogu se dobiti u **Knjižari „Napredak"** Beograd, Knjaz Mihajlova 9.
Iz unutrašnjosti poštarina K 1·60 1116-I

Udžbenike za **Njemački jezik**
Petrović, Nemačka gramatika (ćirilicom) 5·50
Berlitz Metoda za nemački jezik deo I 7·—, II 8·—
Kuntze, Srbin u Nemačkoj (razgovori) 1·50
Grčić, Veliki nemačko-srpski rečnik (povezan) 20·—
Matić, Nemačko-srpski i Srpsko-nemački rečnik, I|II 10·—
Jovanović, Nemačko-srpski rečnik 8·—
I drugih udžbenika za nemački i druge jezike mogu se dobiti u **Knjižari „Napredak"** Beograd, Knjaz Mihajlova 9.
Iz unutrašnjosti poštarina K 1·60 1116-II

Udžbenike za **Engleski jezik**
Petrović, Gramatika engleskog jezika (ćirilicom) 5·50
Berlitz Metoda za engleski jezik deo I 7·—, II 8·—, III 12·—
Kuntze, Srbin u Engleskoj (razgovori) 1·50
Flaxmann, Englisch and German Conversation 7·20
Langenscheidt, veliki nemačko-engleski i englesko-nemački rečnik I|II 40·—
— Isto, malo izdanje, I|II 10·—
Lochmer, Engleско-hrvatski rječnik (veliki) 20·—
I drugih udžbenika za engleski i druge jezike mogu se dobiti u **Knjižari „Napredak"** Beograd, Knjaz Mihajlova 9.
Iz unutrašnjosti poštarina K 1·50 1116-III

Udžbenike za **Talijanski jezik**
Petrović, Talijanska gramatika (ćirilicom) 5·50
Berlitz Metoda za talijanski jezik deo I 10·—, II 10·—
Fiori, Conversatione italiano-tedesro 7·20
Gaspoy, Italienische Konversations-Gramatik 13·40
Langenscheidt, Italienisch-Deutsch. Deutsch-Italien. Wörterbuch 10·—
Švrljuga, Talijansko-hrvatski rječnik (u štampi, biće za 2 mjeseca gotov)
I drugih udžbenika za talijanski i druge jezike mogu se dobiti u **Knjižari „Napredak"** Beograd, Knjaz Mihajlova 9.
Iz unutrašnjosti poštarina K 1·60 1116-IV

Udžbenike za **Ruski jezik**
Petrović, Ruska gramatika sa ključem (ćirilicom) 7·50
Andjelković, Rusko-srpski rječnik 15·—
Fuchs, Russische Briefe 7·20
Gaspoy, Russische Konversations Gramatik 16·80
Langenscheidt, Russisch-Deutsches i Deutsch-Russisches Wörterbuch, I|II 16·80
Neufeld, Russisch-Deutches Gesprächbuch 8·60
I drugih udžbenika za ruski i druge jezike mogu se dobiti u **Knjižari „Napredak"** Beograd, Knjaz Mihajlova 9.
Iz unutrašnjosti poštarina K 1·60 1116-V

BERLITZ METODA ZA UČENJE
Njemačkog jezika sveska I 7·—, II 8·—
Francuskog jezika sveska I 7·—, II 8·—, III 12·—
Engleskog jezika sveska I 7·—, II 8·—, III 12·—
Talijanskog jezika sveska I 12·—, II 12·—
Ruskog jezika sv. I 12·—
Mogu se dobiti u **Knjižari „Napredak"** Beograd, Knjaz Mihajlova 9. 1116-VI

Petrović: Gramatike (ćirilica)
Njemačkog jezika
Francuskog „
Engleskog „
Talijanskog „
Ruskog „
svaka K 5·50
Može se dobiti u knjižari **„NAPREDAK"** Beograd, Knjaz Mihajlova ul. 9. 1116-VII

Akcionarski kapital: K. 130,000.000.— EKSPOSITURA Rezerva: K. 62,000.000.—
ENGLESKO-AUSTRIJSKE BANKE U BEOGRADU
posreduje pri odašiljanju novčanih pošiljaka — i telegrafskim putem — zarobljenicima i interniranima preko zasebnog odjeljenja brzo, pažljivo i uz umjerenu nagradu. 973

64° C
LIPIK Slavonija svjetsko kupalište liječi sigurno **uloge (giht), reumu**
bolesti kod izmjene hranjivih sastojaka i dječje bolesti, **unutarnje boli kupanjem, blatnom kupelju, pitkom vodom, sunčanom kupelju i liječenje električnom strujom.**
Pored hrane od ravnateljstva liječilišta daju se i kupelji. Restauracija, kavana, slastičarna sve u vlastitom pogonu. Kazališna kapela. **Izvrsna opskrba.** Stanovi i kupatila u jednoj kući. Prospekte šalje uprava kupatila. Radioaktion, alkaličko-muriatički, jodoviti termički izvori. Zavod za liječenje vodom. 1135

MATARUŠKA BANJA
otvorena je i počela je raditi.
Posjetioci treba da ponesu spavaće haljine. Hotelijer banjski Joca Stojadinović spremio je **ŠTA TREBA ZA JELO I PIĆE.**
Kraljevo, maja 1918.
86785 Uprava Mataruške Banje.

RASPOREDI za:
C. i kr. vojni kino od 4. do 7. maja 1918.
Vožnja preko sv. Gottharda putnička slika.
Lutkino srce slike iz života u 1 činu.
BURA roman u 2 čina, po Shakespeare-u.
Leon pod papučom šala. 1160
C. i kr. gradjanski kino od 4. do 7. maja 1918.
Eksploatacija šuma u Sjev. Americi prirodni snimak.
Biro za ženidbu „Kod veselih udovaca" komedija.
Izmedju usana i čaše drama u 1 činu.
„Hozentregeri", lakrdija.
Tudje dobro, drama u 2 čina.
Primljeni poziv, komedija.
Ulaznice važe kao propusnice (Passierschein).

Obuće 1107
ženske muške i dečije.
Sandala, papuča, Blekoja, šnura i kréma za obuću.
prodaje na tuce i na par obućarska radnja **Miloša Savića,** Kolarčeva 10, Beograd.

TRAŽI
jednu do dvije namještene sobe
samostalan samac, civil. Ponude pod „Čistoća 992" u upravi lista.
1168

: MLINARA :
potrebujem. Nagrada vrlo dobra
Stupiti može odmah. Uslove upraviti pismeno.
Tomče Mihajlović
mlinar — Umka. 36710

36682
KAMENOREZAČKA RADNJA **GIOVANI BERTOTO** Grobljanska ul. br. 15.
Ima svoje veliko stovarište raznih nadgrobnih spomenika, kao i okvira za grobove od veštačkog kamena. Prima na izradu fotografije na porculanu. Cene su vrlo umerene.
Porudžbine prima kako iz Beograda, tako i iz unutrašnjosti, usluga brza i tačna. Preporučuje svoje veliko stovarište gipsanih ornamenata za fasade.
Teraza Bertoto.

TEHNIČKO-GRADJEVINSKO PREDUZEĆE
Milosava Miloševića, Beograd
Kralja Aleksandra ulica 160.
Prima u izvršenje i opravku gradjevinske poslove. Ima na stovarištu gradjevinski materijal.
36741

Kuhinjsko posudje iz lijevanoga željeza
iznutra bijelo emaillirano, izvana crno olakeno, otpremam promptno kolimice. Isto tako i prvi poljski
portlanski cement
PONUDE SLATI NA 1161
Hejnrich Skowrenski, Olkusz, (Polska)

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva u Beogradu.

Br. 4090|10|1918.

Objava.

Ovim se pozivaju nepoznati nasljednici Marije Miletić, udovice iz Beograda, umrle februara 1917. u Mitrovici n|K., da se u roku od godinu dana javе ovome sudu, inače će se zaostavština bez obzira na njihova potraživanja raspraviti.

Podjedno imadu povjerenici zaostavštine svoja potraživanja do 1. juna 1918. god. ovome sudu prijaviti ili se istoga dana u 9 sati prije podne ovome sudu javiti, inače će se zaostavština bez obzira na njihova potraživanja raspraviti.

Beograd, 31. aprila 1918.

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva u Beogradu.

86764

ODREDABA NAREDBE O RASVJETI
možete se držati, a da ne umanjite učinak osvjetljenja, ako upotrebite 992
TUNGSRAM POLU-WATT-LAMPE
sa 25, 40, 60 watta potroška struje.

BEČ, VII, Neubaugürtel 34-36.
HOTEL WIMBERGER
u neposrednoj blizini Westbahnhofa, zgodna veza svima željezničkim stanicama u Beču. Odlična restauracija, umjerene cijene, lijepa bašta. Kupatilo u kući. Električno osvijetljenje.
Telefon No. 37447. Lift. 227

VINA ŽUPSKA
CRNA I BIJELA
preporučuje kafedžijama iz Beograda, Sabca i Obrenovca
MAGACIN Saborna ul. 52.
Za cijene i mustre obratiti se magacinu ili u Vatrogasnoj ulici broj 21. kod Vandjela.
36722

14 dana na probu
dobivate moj **sigurnosni brijači aparat** jako poniklijen, sa najfinijim rezom, može se upotrijebiti 50 puta, sa kartonom **K. 10·—** po komadu. **Najfinija izrada istih,** jako posrebreno, fini etui sa svilenom podstavom, 6 rezova **K 20·—** po komadu. Šalje se samo pouzećem (na povuku). 1151
Friedrich A. Braunels, Wien, 20 Karajangasse 6.

Janko Milojević sveštenik, izvještava prijatelje i poznanike, da će svojoj miloj i dobroj

† Jelki

davati polugodišni pomen u subotu 11. maja 1918. u 11 sati u crkvi sv. Nikole na Novom groblju.

Beograd, maja 1918.

Ožalošćeni: ujak Janko Milojević, sveštenik; ujna Danica i ostala rodbina. 86777

Sa teškom tugom izvještavam srodnike, prijatelje i poznanike, da mi je dobra i plemenita supruga

† RUŽA

preminula na Veliki Petak 3. maja o. g. posle dužeg i teškog bolovanja u 38. godini života, ostavivši nas da za njom tugujemo. Pogreb će biti 5. maja u 9 sati prije podne. Stan Starocrkvena (Bosanska) 81.

Beograd, 4. maja 1918.

Ožalošćeni: suprug Jovan Manojlović, abadžija, djeca: Leposava, Natalija, Desanka, Bosiljka, Pera i Miša, braća: Voja, Nikola i Ilija, sestra Mileva, sestrična Desanka i ostala rodbina. 36782

Prodajem PARNU VRŠALICU od pet konjskih snaga
moju
dobro očuvanu, jer je samo četiri godine bila u radu. Prodajem za gotovo a i na poček. Na vršalici nema duga. Može se vidjeti kod podpisane vlasnice. Za pogodbu i uslove obratiti se meni sopstvenici kao i mome bratu Životi Ivanoviću iz Goloboka.
Stojana Mil. Stojanovića-Šišića
36441 iz Velike Krsne (pošta Palanka Smederevska)

Sa bolom u duši izvještavamo naše srodnike, prijatelje i poznanike, da ćemo našoj miloj i plemenitoj majci

† Katarini A. Dellini

udovoj pokojnog Andreje Dellina, apotekara

davati četrdeseto-dnevni pomen na grobu, parcela 8. grobnica 56., u srijedu 8. maja u 10½ sati.

Tramvaji će čekati u 10 sati na Terazijama.

Kraljevića Marka ulica 20.

Beograd, 5. maja 1918.

Duboko ožalošćene neutješne i nesretne kćeri:
Jevrosima i Darinka Dellini.

36749

Prirodna rudnička malina dobija se u radnji **POPOVIĆ I RISTIĆ** BEOGRAD—TERAZIJE 36348

www.nb.rs

CIJENE OGLASIMA:
Osmina jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje . . . . 10 helera
Priposlano: Petina jednog milimetar. retka (70 mm široko) staje . 40 helera
Bilješke: Petina jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje . Kruna 4
Mali oglasnik: Jednostavna riječ **7** helera, sa masnim slovima **14** helera.

: MALI OGLASI :

PRIMAJU SE. KNEZ MIHAJLOVA UL. 38

CIJENE OGLASIMA:
Osmina jednog milimetarskog retka (42 mm široko staje . . . . 10 helera
Priposlano: Petina jednog milimetar. retka (70 mm široko) staje . 40 helera
Bilješke: Petina jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje . Kruna 4
Mali oglasnik Jednostavna riječ **7** helera, sa masnim slovima **14** helera.

Školske knjige
nove
za gimnaziju
mogu se poručiti u
KNJIŽARI „NAPREDAK"
BEOGRAD, Knjaz Mihailova 9.

ZUBNI-ATELJE
J. SIDVERCA
DIPLOMIRANI DENTIST
Beograd, Kralj Milana ul. 57,
specijalista za vještačke zube u zlatu i kaučuku po najboljoj amerikanskoj metodi. Izrada solidna. Materijal najbolje kakvoće. Prima od 8—12 i 2—6 sati po podne. 1045

ZUBNI LJEKAR
HRISTINA ORLUŠIC
Beograd, Terazije br. 9. I. sprat.
Ord. od 9—12 prije podne. i od 3—6 poslije podne.
Vještački zubi u zlatu i kaučuku, sve vrste plombi, vađenje zuba bez bola, — liječenje i čišćenje zuba. 36228-1

Zubni lekar
Aleksandra Konstantinović
Terazije 34
vratila se iz Beča i počela je ordinirati. Ordinira od 9—12 i 3—6 sati. 36751-1

Kupovine i prodaje.

Kupujem

stare knjige, biblioteke i knjižnice po najboljoj cijeni. Antikvarnica S. Debeljevića, Makedonska ulica 26. 36658-2

Vinarska radnja

Makedonska ulica 12. Prodaja na veće i manje količine.
36747-2 Panta Kostić.

Madraci od žice za krevete,

Naftalin beo protiv moljaca i drugih insekata, slita sa žicom, prodaje se u radnji K. Feldmann, Vuka Karadžićeu. 8 36718-2

Ćilimove pirotske

kupujem i plaćam dobro. Moni Levi, Knez Mihajlova ulica 19 (Pasaž). 36581-2

Stigli novi ženski šeširi,

Novi salon Sime Lazarevića, Kr. Milana 120 (id. Slavija) 36619-2

Na prodaju

kuća sa 5 stanova i ostalim prinadležnostima uz iste, u ulici Cvetnoj br. 2, Vračar.
Za obavještenja obratiti se Milivoju Jovanoviću, kafana „Čubura" ili sopstveniku kuće, Milanu Jovanoviću, Cvetna ulica 2. 36689-2

Urarski alat

kao i forniture, može se kupiti u Balkanskoj ulici br. 32. Ana M. Novaković. 36692-2

Kuća za stanovanje u Zemunu

na Malome trgu br. 9, prodaje se. Pobliže upute u Zemunu, Akovska ulica 20. 36729-2

Klavir (Mignon)

nov mahagoni, prodaje se kod Antona Hrona Tiefenbach, Klavierstimmer, Makedonska ulica br. 19. 36657-2

Dve lijepe

moderne spavaće sobe, moderan salon i jedna pirotska garnitura, i ostale kućevne stvari prodaju se u Smiljanićevoj ulici br. 28. Mogu se vidjeti od 2—4 sata u istoj kući. 36745-2

Prodaje se

ledenik (Eiskasten), dobro očuvan. Upitati u administraciji pod znakom „Ledenik 939).
36707-2

Prodaje se

jedna salonska garnitura, veliki pirotski ćilim, lijep stol sa mermernom pločom, kao i druge stvari i nešto odijela. Upitati u administraciji lista pod „Lijep 943". 36730-2

Dječja stolica

dobro očuvana, prodaje se u Mutapovoj ulici 30. 36731-2

Kameni majdan

prodajem. Adresa u administraciji pod „Majdan 946".
36736-2

Veliki pirotski ćilim

na prodaju u radnji Mih. Iv. Živković. 36737-2

Radi putovanja
prodaje se jeftino:

troja kola, jedan transmissor, 15 metara gorivog drva, jedan ledenjak, jedna velika željezna decimalna vaga, jedna drvena decimalna vaga, jedna balansvaga, tri kotla, jedna izba ledenjara napunjena snijegom, 400 praznih boca, namještaj za trgovinu, jedna peć, kompletno mašinsko uredjenje za fabrikaciju kobasica. Vidjeti se može kod Franje Kruzel, Makenzijeva ulica 67. 36761-2

Planino

polovan, dobro očuvan, prodaje se. Upitati Kralja Milana ulica br. 14. 36759-2

Traže se

jedna dječija kolica, udešena za sjedenje i spavanje. Ponude slati administraciji pod „Dobro očuvan 942". 36728-2

Kuću

sa 2—3 sobe i ostalim prinadležnostima. Ko ima na prodaju neka javi na administraciju lista pod znakom: „M. J. 949".
36756-2

Namještenja.

Praktikant

koji zna njemački i srpski, a ima dobar rukopis, **može dobiti odmah namještenje.** Pobliže upute u upravi lista, Topličin venab br. 21. g-3

Grand Hotel,

traži kasira ili kasirku. Stupiti mogu odmah.
1155

Komptoirist

vješt u njemačkom i srpskom jeziku, sa lijepim rukopisom, može dobiti **odmah namještenje. Dobra plata.** Pobliže upute u upravi lista, Topličin venac 21. g-3

Potrebujem

šegrta za bakalsku radnju. Za uslove obratiti se u radnji Milovana A. Spasojevića, Makedonska 26. 36733-3

Traži se

maser ili maserka za Smiljanićevu ulicu br. 28. 36744-3

Ženska

za sav kućevni posao, potrebna je za stalno. Javiti se u trafiki na Terazijama br. 35. 36703-3

Švelja

koja može samostalno u kući raditi, može odmah dobiti posla. Upitati: Herzfeld, Dositijeva ul. 16. 36757-3

Traži se mladja žena

uredna za posluživanje. Dobra plata i hrana. Upitati u Hilendarskoj ulici 10. 36775-3

Potrebujem nastojnika

sa jedno imanje, dobiva stan bez plate. Obratiti se u Dečanskoj ulici 15. 36766-3

Knjigovodja

traži mjesto u banci ili trgovini, honorarno ili staino. Za adresu obratiti se administraciji pod „Knjigovodja 951".
36774-3

Prodajem

cijelo pokućanstvo, za tri sobe i kuhinju. Fine, dobro očuvane stvari. Može se vidjeti svako prije podne od 8—12. Studenička 30.
36770-3

Porodica

od dva člana treba služavku, vičnu svima kućevnim poslovima. Od hrane dobija samo ručak. Plata 50 kruna na mjesec. U veče je slobodna. Prijaviti se u Pivarskoj ulici 54.
36779-3

Stavljam svakome na znanje

da nikakve dugove ne priznajem, koje bude imala Šarina Alkalaj, bivša moja žena, jer s njom ne živim više. S poštovanjem David Alkalaj, mašinšloser. 36753-3

Traži se

pristojna žena za posluživanje kod dvoje. Za adresu obratiti se administraciji pod „Posluživanje 950". 36768-3

Potrebujem šegrta

iz dobre kuće. Stupiti može odmah. Bernhard Fischer, Knjaz Mihajlova 9. 36780-3

Stanovi.

Kafana i dućan

u Resavskoj ulici Nr. 7, izdaju se odmah pod kiriju. Upitati u istoj kući. 36742-4

Izdaje se

odmah jedan stan kod Kalimegdana — Gračanička ul. 1, sa 3 sobe i kujnom. Bliža obavještenja daje R. Rajković, Obilićev venac 3. 36706-4

Tražim

zasebnu kuću pod kiriju sa 4—7 soba, kupatilom, baštom i ostalim udobnostima. Upitati u radnji D. Ristića, Terazije 6. 36716-4

Tražim stan

1 ili 2 sobe s 2 kreveta i elektr. rasvjetom, blizu Miloša Velikog ulice. Ponude pod „Stan 935" administraciji „Beograd. Novina". 36681-4

Traži se stan

sa 2—3 sobe, kuhinja ex. moguće sa baštom, posredovanje se nagradi do 20 kruna. Adresa: Lomina ul. 51, u aviliji gore.
36717-4

Traži se

stan sa 3 sobe i ostalim prinadležnostima u blizini Knez Mihailove, Vatrogasne ili Makedonske ulice. Ponude poslati administraciji pod „Stan 941".
36714-4

Dućan

sa 2 sobe na uglu, i soba sa ulice, za izdavanje odmah u Riga od Fere 17. 36724-4

Kuća.

Elegantna kuća sa velikom baštom i ostalim modernim udobnostima pogodna za jednu otmenu familiju izdaje se odmah pod zakup (kiriju). Upitati u delikatesno-poslastičarskoj radnji Dušan Todorović, Terazije.
36704-4

Zasebna kuća

izdaje se odmah sa 6 odjeljenja, odjeljenjem za pranje rublja, podrumom, terasom i uvedenom instalacijom osvjetljenja, posljednja tramvajska stanica Savilac. Upitati u bakalnici Makenzijeva ulica 67b. 36760-4

Stan

za pet soba, predsobljem, kuhinjom i ostalim udobnostima izdaje se odmah u Bitoljskoj ulici 28. Za cijenu upitati u Dečanskoj ulici 15. 36762-4

Jedan lijepi stan

sa 3—4 sobe, predsobljem, kuhinjom i t. d., električnim osvjetljenjem i lijepom baštom, izdaje se od 14. maja. Upitati u Deligradskoj ulici 21. Vračar. 36772-4

Izdaje se odmah

dvije velike sobe sa verandom i kuhinjom. Deligradska 13.
36773-4

Razno.

Tražim

dobar planino za vreme rata, za koji bi dala kauciju. Upitati adresu „Planino 947". 36743-5

Mihailo Petrović, šef stolarnice državne štamparije, ne može slaviti Gjurgjev dan zbog slabosti ženine. 36721-5

O mojoj slavi Sv. Gjorgju ove godine ne mogu primati posjete. Ljub. Ubavkić.
36715-5

Nova radnja
Jakova Nikolića

Terazije br. 3, u dvorištu
za čišćenje i farbanje odijela, sviju vrsta štofova i platna, fula, vunice, čarapa, rukavica, slamnih i filcanih šešira. Prima svakog dana. Cijene solidne
36758-5

Gospodju,

koja je kupila bijeli orman sa ogledalom u Dobračinoj ulici br. 26, neka se obrati sopstvenici i za ostale stvari. 36748-5

KORESPONDENCIJA.

Jovanu Premoviću, Geneva. Moj sin Jargačije Frtunić, pisar opštine borčanske nije kući. — Pošto sam bolestan, a nalazim se sa cijelom familijom u velikoj novčanoj oskudici, to vas molim poradite, da mi se šalje pomoć, za što vam unaprijed blagodarim. Petar Frtunić, ulica Teča br. 71, Vučitrn. A 3054-8

Ovim molim svoga zeta **Marciku Kristić** i za njega udatu mi kćer **Mariju,** da mi jave. Isto molim i sve, koji bi znali, gdje se dotični nalaze, da mi jave. Marcika je do ovoga rata bio u Tetovu činovnik šumarstva. Za svaki izvještaj blagodari Matija Hang, Sremski Karlovci, ribnja ulica. A-3047-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim javite mom mužu Filipu Popoviću kapetanu, da sam sa djecom zdravo u brizi za njim, jer od oktobra prošle godine ne dobih karte od njega. Novac redovno primam. Neka javi zna li za Marka Mijajlovića, zvanog Ilijića. Blagodarna Vid. Popovićka, učiteljca, Noćaj.
A-3051-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Najlepše vas molim, izvjestite me kartom ili preko novina o životu i zdravlju ovih vojnika:
Svetozar Novitović, iz Dobrača, sreza arilјskog, redov 1. čete, 1. bataljona, III prekobrojnog puka:
Milisav Novitović, posljednji regrut, iz Dobrača;
Traži ih sestra Novka Novitović, jer od evakuacije za njih ništa ne zna. Javija im da su kod kuće svi zdravi, i dijete Života.
Aleksije Vučićević, iz Brekova, redov konjovodac 4. puka III poziva, od evakuacije srpske vojske nikako se nije javio. Traži ga kćerka Ivanka Vučićević, iz Brekova, i javija da su kod kuće svi zdravo i dobro. Unaprijed blagodaran Momčilo R. Radovanović, Arilje.
A-3055-8

Jovanu Premoviću, Geneva, Molim za izvještaj, da li je u životu Dimitrije Ignjatović, II poziv, VII puk, municiona kolona, dunavska divizija, koji se nije javio 6 mjeseci, pa smo u velikoj brizi za njega. Ako je živ i zdrav, neka se javi, mi smo zdravi. Blagodarna Živka Ignjatović, iz Grocke.
36752-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Moj muž Jakov Živković, rodom iz sela Grabovca, na Kosovu, kao vojnik III poziva otišao je sa srpskom vojskom i nikako se ne javija. Sa troje sitne djece živim u nevolji, od imanja nemamo nigdje ništa, pa vas molim poradite, da mi se pošalje novčana pomoć. Blagodari Jegda žena Jakova Živkovića, selo Grabovac, Mitrovica a/K. A-3058-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Moj brat Jefimije Tomović, p.poručnik, pošta br. 44, nije mi se javio od mjeseca novembra pr. god. U poslednjoj karti mi je javio, da mi je poslao jednu veću sumu novaca, koju nisam do danas dobio. Stoga molim ako što za istog znate da javite preko G. Milijka Božovića, trgovca u Mitrovici kos. Radojica Tomović, iz Veljegbrega, A 3052-8

Jovanu Premoviću, Geneva, za Miljorada Vujičića. Ja sam u državnoj službi proveo kao činovnik preko dvadeset godina, vršeći istu najsavjesnije. Tu sam proveo cijelu svoju mladost i izgubio ono, što je svakome najdragocenije — zdravlje — razume se, ne na kockanju, nego predano vršeći svoju tešku dužnost. Kamo lijepe sreće da sam se pre 20 godina latio nekog pametnijeg sredstva, moja porodica nebi ovako ispaštala, sada je kajanje dockan. Ja i moja porodica imali smo u službi mnogo gorkih i nesrećnih sati. Vama je sve to vrlo dobro poznato.
Od novembra prošle godine ja ne primam pomoć iz Svajcarske. Moje su okolnosti veoma teške: apsolutno sam bez ikakvih sredstava za život, bolestan, a opterećen sa troje sitne djece ispod šest godina.
I ako niste roditelj, vi treba bar da pojmite pretešku dužnost roditeljsku u ovim prilikama. Moja je porodica u očajanju, moja djeca piště u oskudici, meni je pomoć neophodno nužna. Milovan Radojević, policijski pisar I. klase, Beograd, Hadži Melentijeva ulica 22. 36740-8

Jovanu Premoviću, Geneva, Molim za izvještaj, da li je moj brat Vule Milovanović, vojnik I puka, 4. čete, 3. voda šumadijske divizije živ i zdrav. Mi smo svi kod kuće zdravi. Rista Božićka, Novi Pazar, Bagdad Gasse 20. A-3049-8

Molim svakoga, ko bi što znao za moga muža Luku Marinkovića, obućarskoga radenika iz Beograda, vojnika VIII puka I bat. 4 čete II poziva. Nestao je 1914. Po izvještaju Srpskog Crvenog Krsta, nalazio se u ropstvu 1915. god. u Maihauzenu (Austrija). Otac je petoro sitne djece. Molim svakoga, ko ma šta zna o Luki, da me izvjesti, kada ga je, gdje i kakvom prilikom posljednji put video. Moja adresa: Mica Marinković, Kriva ulica broj 15, Beograd. 36726-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Molimm za izvještaj, da li je u životu Dragomir Gjokić vojnik kaplar III baterije III artiljerijskog puka I divizije I poziva, jer 9 mjeseci, ništa za njega ne znamo, pa smo u velikoj brizi za njega. Svi smo zdravi i ako je živ, neka se javi, a i to šta je sa Zivojinom i Perom. Blagodarna Smiljana Gjokić iz Grocke. 36754-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim za izvještaj, da li je u životu Spasoje Nedić, obveznik IV bataljona VII puka III poziva komora štabna dunavske divizije, koji se nije javio 9 mjeseci, pa smo u velikoj brizi za njega. Zdravi smo. Ako je živ, neka se javi. Blagodarna Radojka Sp. Nedića, Grocka. 36753-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim, poradite da mi se šalje moja plata, koju nisam primio od novembra 1915. do danas. Ja sam bio monopolski kontrolor pri monopolskom okružnom nadzorništvu okruga zvečanskog u kosovskoj Mitrovici.
Ostajem vam unaprijed blagodaran. Stojan Kujundžić, monopolski kontrolor, Mitrovica kosovška. A 3057-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Prije 4 mjeseca sam dobila 2 karte, da je moj muž Ljubisav Bogdanović I poziv 5 prekobrojni puk kombinovane divizije živ i zdrav, a danas dobih izvješće, da je poginuo još 1916. godine. Pošto ovamo ima još jedan sa istim imenom i prezimenom, to vas molim da tražite Ljubisava Markovog sina to je moj muž inače gornja adresa ista. Očekuje izvješće. Zahvalna Andjelija Bogdanović, Zagradja — Kačer — Gornji Milanovac. A 3056-8

G. Budimović, Kruševac

Jovanu Premoviću, Geneva, Molim vas da me putem Beogradskih Novina na adresu Miloрada Pečanca, Kruševac, izvjestite za moje sinove Milana Stamenkovića II četa, II bat., 12. puk, II poziv, i Zivojina Stamenkovića, III četa, I bat., 12. puk III poziv, jesu li živi i zdravi. Poštuje vas Margita Stamenković iz Lazarice.
B. 1288-8

Frizeurski salon za gospodu i dame.

Usluga brza i tačna. Cijene umjerene. 1118

Petra Jakovljevića
23, Balkanska 23.
Najmodernija frizura — Anduliranje i pranje kose, i manikiranje ruku.

G. Idelzon, Beograd,
Knez Mihajlova 21

Specijalna optička ortopedska radionica sa električnom snagom.
Izrada ortopedskih aparata i veštačkih nogu po modelu.
Savjesna izrada, po ljekarskom uputstvu.
1158

Moj mili i neprežaljeni suprug, odnosno brat, zet i t. d.

† Sava Popović

sekretar beogradskog duhovnog suda u penziji

preminuo je jutros u $5^1/_2$ sati, poslije dužeg bolovanja, u 63. godini.

Pogreb sutra prvog dana Uskrsa u $5^1/_2$ sati po podne.
Opijelo u crkvi sv. Nikole na novom groblju.
Stan: Grobljanska ulica 11.

Beograd, 5. maja 1918.

Ožalošćeni: supruga Danica; brat Kosta Popović, načelnik sreski u penziji; šuraci: Ilija, Gjoka, Blagoje i Laza — braća Ilići; šurnjaje: Toda, Rosa i Cana; svastike: Savka i Tana; pašenozi: Milutin Stanojević, trg. iz Zaječara, Aleksa Nikolić, glavni mašinist državne štamparije; tetke: Draga i Katarina i ostala familija. 36785

Draga Milenkovićka sa djecom: **Micom, Ružom, Milutinom** i **Dragoslavom,** izvještava srodnike i prijatelje, da će svome dragom suprugu, odnosno ocu

† Milanu Milenkoviću

artiljerijskom pukovniku

davati godišnji pomen u aleksinačkoj crkvi, na dan 9. maja o. god. u 10 sati prije podne.

Aleksinac, maja 1918. 36776

UPRAVA DRUŠTA MILOSRDJA za podizanje doma iznemoglih starina i djece-siročadi u Kragujevcu, davaće u nedjelju 12. maja ove godine u 11 sati u Šabornoj crkvi kragujevačkoj svečan

POMEN

svojim pokojnim dobrotvorima, utemeljačima i redovnim članovima.

Umoljava se poštovano gradjanstvo, izvještavaju se ožalošćene porodice i pozivaju se članovi, da izvole prisustvovati ovom pomenu.

✝

Dobrotvori:

Nikolaj Nikolajević
Vasa Rajevac
Milan Mitrović
Jelena Marković
Obren i Jelisaveta Janković
Katarina Lazarević
Aćim Aćimović
Marija Zarić
Nasta Simić
Savka Radovanović
Ljubica Živković
Rajna Il. Pavlović
Milovan Milovanović
Dimitrije Milovanović
Katarina i Stevan Stevanović
Dimitrije Karabunarević
Isidor Dimitrijević
Panajot Poču
Vladimir Gjukić
Gjorgje Kaljević
Mileva Pavlović „Bojadžić"
Savka Jevtić
Domka i Rista Paligorić
Prota Ilija Vlaić
Dragoljub Ilić
Jerotije Simić
Danilo Ilić
Katarina Stojanović
Lujza Marić
Koča Gj. Mihailović
Milivoje Kasidolac
Flora Stojanović
Žika Petrović „Cvetojevčanin"
Borivoje Stojković
Jelica Veljković
Milivoje Saponić
Stevan Jovanović
Aleksandar Radović
„ Misirlić
Katarina Kovačević
Tereza Milojković
Stevan Kotlaić
Dragutin i Danilo Atanacković
Pivana Nikolić
Zerka Mišićka
Dušan Petljanski
Dragoljub Derok
Jelena Vlaić

Utemeljači:

Dragoljub Lužanin
Svetozar Stepanović
Bosa Gavrilović
Veljko Janković
Velimir Čekerevac
Stojan Zivković
Prvoslav Obradović
Dimitrije Vuličević
Milivoje Savić
Ljubica Pavlović
Milorad Nikolić
Dimitrije Ristić
Borivoje Lazarević
Anka Dragutinović
Dimitrije Kalušević
Jerej Vojislav Osvald
Angelina Aleksić
Stanko Ilić
Cveta Trifković
Kristifor Nikodijević.

Ovom prilikom neka prime zahvalnost porodice upokojenih članova, što su ih upisali i time im vječan pomen podigli.

Molimo da prime blagodarnost priložnici, koji nas pomažu, te se društvo odaziva uzvišenom zadatku, koje nosi veliko hrišćansko ime milosrdja. 1164 **UPRAVA.**

SIRIŠTE U PRAŠKU
dobija se u radnji
Atanasija Vajatisa
Beograd—Terazije
1165

Štampom car. i kralj. gubernijske štamparije u Beogradu.